JUDETUL VASLUI

GHID TURISTIC

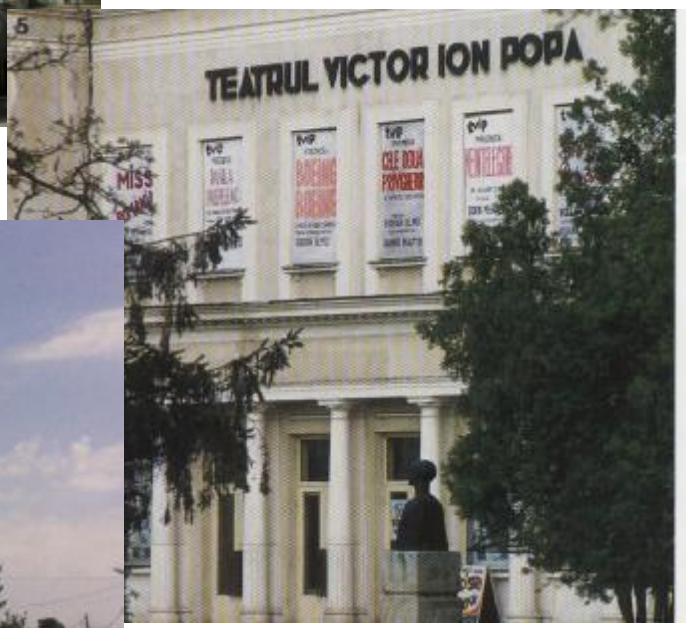

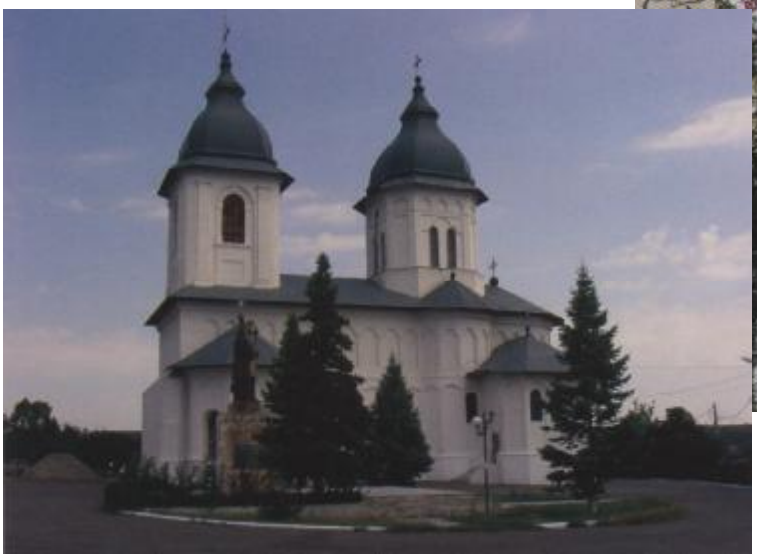

Grupul Şcolar Industrial „Ştefan Procopiu” Vaslui

Lucrare editată de Grupul Şcolar Industrial „Ştefan Procopiu” Vaslui, cu ocazia Zilelor Liceului din anul 2005

Director,
Prof. Romel VICOL

Coordonator: MIHAI CIOBANU

Colaboratori:
Text:
IRINA NICOLESCU
MARIANA AGAFIȚEI

Tehnoredactare:
LOREDANA ANDRONIC-TIRON
LEONAŞ DUMITRAŞCU

Fotografii:
LEONAŞ DUMITRAŞCU
CRISTIAN LOGHIN

EDITURA
ISBN

PREFAȚĂ

Străbaterea unor spații locale, statale, continentale, intercontinentale sau chiar interplanetare a fost o preocupare a oamenilor din cele mai vechi timpuri, iar istoria, arheologia şi numeroase opere literare consemnează această dorință de veacuri a umanității.

Este bine cunoscut că ființa umană, în decursul veacurilor, a călătorit în scopuri paşnice, fie pentru nevoia de hrană, de păstorit în diferite locuri prielnice, de schimburi comerciale prin târguri şi iarmaroace, fie pentru un pelerinaj religios, fie pentru schimbarea mediului ca să se odihnească, să-şi caute de sănătate, să-şi îmbogățească cunoştințele într-un anumit domeniu, ori să participe la diferite întâlniri de interes cultural, ştiințific sau sportiv.

Fenomen integrat progresului şi civilizației, omul a simțit nevoia să călătorească din plăcere, cu piciorul sau cu mijloace moderne de transport, să străbată zone şi țări necunoscute, devenind mesager al locurilor şi țărilor de pe diferite meridiane şi paralele ale Terrei.

Turismul, definit de Dicționare, este o activitate cu caracter recreativ sau sportiv, constând din parcurgerea pe jos sau cu diferite mijloace de transport a unor distanțe pentru vizitarea regiunilor pitoreşti, a localităților, a obiectivelor culturale, economice, istorice. Cu timpul turismul a încetat să mai fie o îndeletnicire individuală şi a devenit o activitate economică de mare amploare, un fenomen integrat progresului uman, asemănător electricității. El "creează implicații diverse şi adânci, dificil de măsurat cu precizie în domenii diferite economice, sociologice, culturale, geografice şi altele".(G. Faddoul – fost preşedinte al UIOOT).

Cuvântul "turism" derivă de la cuvântul englezesc "tour"- călătorie şi anterior de la cuvântul francez "tour"- călătorie sau plimbare în cerc, termen aplicat călătoriilor de agrement. Cu timpul turismul a devenit o industrie, care cuprinde un întreg ansamblu de activități umane, care se deosebeşte de o simplă călătorie.

Referindu-se la călători şi călătorii, scriitorii români şi francezi afirmau că : "Dintre toate mijloacele de a împodobi spiritul şi de a forma judecata, cel mai eficace este să călătoreşti"(Volney) sau "Nu este om complet decât acele care a călătorit mai mult, care şi-a schimbat de 20 de ori felul de a gândi şi de viață" (Lamartine).

Cea mai completă definiție a turistului o găsim în documentele ONU : "Turistul este orice persoană care se deplasează din plăcere, din curiozitate sau din dorința de a cerceta, în afara reşedinței sale obişnuite, sau orice persoană care profită de o deplasare profesională în scopul unei plăceri personale".Astfel, prin amploarea pe care o are, turismul joacă un rol de necontestat în domeniul economiei naționale fiind o mărturie strălucită a eliberării sociale şi culturale a oamenilor, un barometru al situațiilor politice dintr-o țară.

Nevoile de cunoaştere au făcut ca turismul cultural să ia din ce în ce mai mult o amplă dezvoltare. "Altă dată turismul reprezenta, înainte de toate, un prilej de plimbare şi divertisment, spunea academicianul francez Georges Duhamel, astăzi adevăratul turism este un act de cunoaştere". Prin practicarea turismului cultural s-au creat condiții deosebite

pentru a putea fi vizitate vestigiile trecutului cu întreaga lor încărcătură istorică, mănăstirile, muzeele, expoziţiile, realizările arhitecturale cu valoare artistică.

Monumentele, în accepţiunea iniţială, cuprind opere de arhitectură sau sculptură (sub formă de statuie sau basorelief) destinate să transmită urmaşilor amintirea unor persoane sau evenimente istorice însemnate, memorabile. Monumentele aparţin deci trecutului pe care îl evocă şi-l menţin treaz în conştiinţa noastră. Istoricul Nicolae Iorga definea monumentul istoric ca ceva care "cuprinde în sine mai multe lucruri : un meşteşug de a clădi, care nu se mai obişnuieşte, o frumuseţe care nu se mai poate îndeplini şi pe lângă acestea o sumă mai mare sau mai mică de amintiri, ceva din viaţa oamenilor care s-au strecurat rugându-se luptând plângând, trăind între acele ziduri sau între pereţii aceia".

După provenienţa şi caracterul lor monumentele istorice din ţara noastră se pot împărţi în două mari grupe :

a. *monumente civile (laice) : cetăţi, statui, palate domneşti şi boiereşti, case memoriale, hanuri vechi, conace etc.*
b. *monumente religioase : biserici, mănăstiri, schituri, pietre funerare (tombale), chilii, peşteri, etc.*

Toate aceste monumente fac parte din patrimoniul cultural naţional şi sunt ocrotite de legi elaborate şi aplicate de peste o sută de ani. Pe plan internaţional, un mare rol şi-a asumat UNESCO, care prin Consiliul Internaţional al Monumentelor şi Localităţilor (ICOMS), a elaborat chiar şi o Chartă a turismului cultural, aprobată de 18 state şi organizaţii, la Bruxelles, în 1976.În această Chartă, arătându-se importanţa turismului, în general şi cel cultural în special, se solicită sprijinul mondial pentru a face ca turismul să nu ducă la deteriorarea patrimoniului existent din partea unor turişti mai puţin educaţi. Se insistă ca în şcoli să se facă educarea copiilor şi tinerilor pentru respect faţă de bunurile culturale, iar mijloacele de informare să contribuie la trezirea unei conştiinţe universale în acest sens. De asemenea se face apel la specialişti şi la guverne ca să găsească cele mai potrivite mijloace pentru a pune în valoare noi obiective de interes cultural.

Turismul este un factor important de ridicare a calităţii vieţii şi nu trebuie privit numai prin latura lui economică, a economiei de piaţă. Deşi i se spune "comerţ invizibil", "industrie fără furnale", "export intern de mărfuri" şi se vorbeşte de "produs turistic" şi "piaţă turistică", turismul nu este o piaţă de comerţ ci este o relaţie ce se creează între "homo turisticus" şi patrimoniul turistic respectiv.

Director,
Prof. Romel VICOL

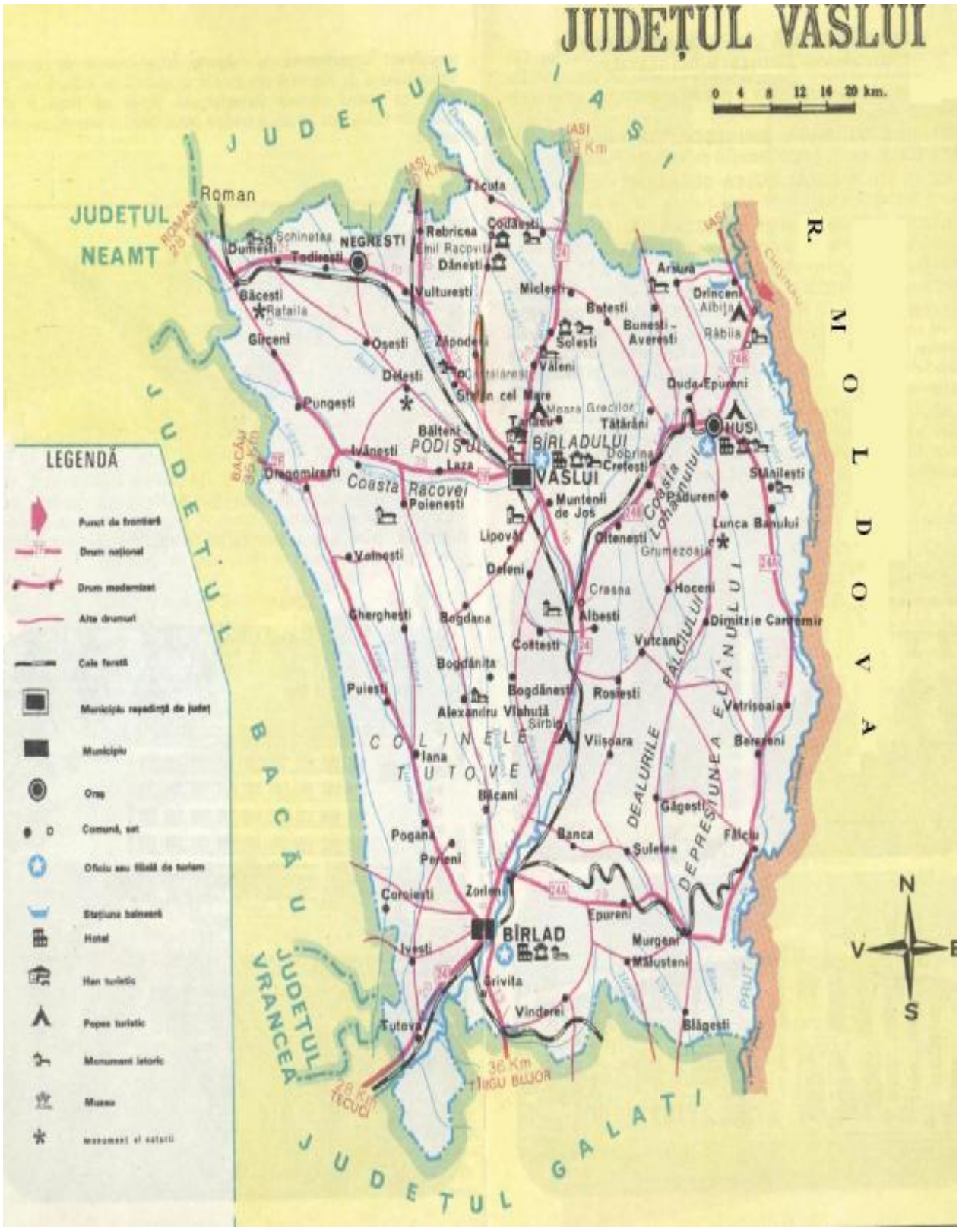
JUDEȚUL VASLUI
JUDEȚUL IAȘI
JUDEȚUL NEAMȚ
JUDEȚUL BACĂU
JUDEȚUL VRANCEA
JUDEȚUL GALAȚI
R. MOLDOVA
0 4 8 12 16 20 km.
LEGENDĂ
Punct de frontieră
Drum național
Drum modernizat
Alte drumuri
Cale ferată
Municipiu reședință de județ
Municipiu
Oraș
Comună, sat
Oficiu sau filială de turism
Stațiune balneară
Hotel
Han turistic
Popas turistic
Monument istoric
Muzeu
monument și natură
Roman
NEGREȘTI
VASLUI
BÎRLAD
HUȘI
Huși
Bârlad
Vaslui
Negrești
PODIȘUL BÎRLADULUI
Coasta Racovei
Coasta Lohanului
DEALURILE FĂLCIULUI
DEPRESIUNEA ELANULUI
COLINELE TUTOVEI
Tutova
Tecuci
Iași
Bacău
Roman
Târgu Bujor
N
V
E
S

ITINERAR TURISTIC VASLUIAN

Oraşul Vaslui, topos de legendă si istorie, se înscrie în triunghiul magic de cultură şi civilizaţie (Vaslui - Huşi – Bârlad), ce a jucat un rol deosebit în trecutul zbuciumat al Moldovei.

Pitorescul deosebit al acestor meleaguri, cu rezonanţă de legendă, în care trecutul este conservat în vestigii istorice şi culturale de valoare naţională, a încântat la început de secol, pe marele istoric Nicolae Iorga, care, în notele sale de călătorie, menţiona: "Puţine locuri îmi sunt mai duios cunoscute ca acest ţinut al Vasluiului, care nu-i nici la munte, nici la şes şi se împărtăşeşte de o neasemuită frumuseţe".

Aşezat în Podişul Central al Moldovei, în zona de confluenţă a Bârladului cu Vasluiul şi cu Racova, oraşul Vaslui păstrează la temelia lui vestigii dintre cele mai vechi. Este menţionat pentru prima dată în documentele interne, la 31 martie 1423, pe vremea lui Alexandru cel Bun, şi în cele externe, la 1375.

Impresionaţi de frumuseţea locurilor, călătorii din secolele trecute au lăsat pagini memorabile, cu privire la frumuseţea curţilor domneşti şi a Bisericii "Sf. loan Botezătorul". Amintim însemnările de călătorie ale lui Marcus Bandinius (1646), Paul de Alep(1653), Charles Joppecourt (1620), Grigore Ureche (1642), G. Le Cler (1866).

Istoria sinuoasă a Vasluiului, privind înflorirea, decăderea şi apoi iar renaşterea sa, se găseşte consemnată în scrierile istoricilor Vasile Pârvan, Nicolae Iorga, Gh. Ghibănescu, Alexandru Andronic. Date istorice, etnografice, arheologice şi turistice consemnează şi recenta monografie "Cronica Vasluiului", coordonata de profesorul Mihai Ciobanu.

Dacă facem o călătorie în memoria Vasluiului, vom găsi oameni, fapte şi locuri care confirmă spusele unui cunoscut publicist: "Dacă ar trebui să alegem două semne caracteristice pentru o stema spirituală a Vasluiului, unul ar trebui să fie scutul - simbol al istoriei - iar celălalt masca histrionului - simbol al teatrului -. Este ştiut cât de multe şi mari fapte s-au petrecut în aceste locuri".

Podul Doamnei, 1841, sat Chiţcani, comuna Costeşti

Târgul şi apoi oraşul Vaslui s-a aflat aşezat nu numai la o răscruce de vânturi aspre ale istoriei, dar şi la o intersecţie de drumuri comerciale spre Bârlad, Iaşi, Roman, Huşi şi Bacau.Cel mai important drum din evul mediu era "Drumul

Moldovenesc” sau “Via Walachiensis”, cum este menționat în actele Liovului, la 1383 si făcea legătura dintre porturile Mării Nordului cu cele de la Dunăre şi Marea Neagră, trecând prin Vaslui.

Călătorul care vine din sudul țării, pe drumul vechi moldovenesc (acum E 581 şi D.N. 24, km 97), după ce trece de Podul Doamnei (construit de voievodul Minai Sturza, din piatră cu 5 arcade, la 1841), ajunge la localitatea Crasna, la 18 km. de Vaslui.

CRASNA. o localitate mică din comuna Albeşti, a intrat în istorie prin bătălia care a purtat-o domnitorul Moldovei Bogdan al II - lea, în 1450, împotriva lui Alexăndrel, fiul lui Iliaş Vv., susținut de oştile poloneze. Se spune că lupta s-a dat toată ziua în codrii Crasnei, necunoscuți de oştirea poloneza, care suna din trâmbițe pentru a nu se rătăci în desişul codrilor. În mijlocul pădurii dintre Lipovăț şi Deleni, leşii şi Alexăndrel au fost atacați de oastea lui Bogdan şi măcelăriți cu săbiile şi coasele.

DOCOLINA, satul lui Docolin, atestat în documente în 1433, azi sat dispărut, se găsea în trecut între satele Crasna şi Roşieşti. Ca importantă stație de poştă şi un vestit han, a cunoscut cea mai îndelungată existență din evul mediu până în epoca modernă (1400-1886), când s-a deschis calea ferată Bârlad – Vaslui. Ratoşul a fost construit pe creasta unui deal, ferit de inundații. Pentru a se zări de departe, se ridicase o prăjină cu o roată, semn că acolo călătorii găseau loc de adăpost pentru ei şi carele de negoț. Acest han poate fi comparat cu Hanul Ancuței, de pe drumul Sucevei, cunoscut din secolul al XVIII - lea.

Cronicarul Ion Neculce în “O samă de cuvinte” povesteşte cum Petru Rareş, după ce s-a odihnit o noapte la acest han, la scurt timp după pornirea caravanei celor zece care, trase de şase boi fiecare, încărcate cu peşte, la locul numit Vadul Docolina, a fost întâmpinat de boieri şi mitropolit, în noua calitate de domn. Noul domn lasă carele cu peşte neguțătorilor. Faptele se petrec în anul 1527.

Un alt cronicar moldovean, Grigore Ureche în “Letopisețul Țării Moldovei” (1359 - 1594), nota că tot la Docolina s-a confruntat şi domnitorul Petru Şchiopul cu Ion Potcoavă - Crețul, în primăvara anului 1577. Neîntrecut în arta povestirii, Ureche relatează despre vicleşugul turcilor, aliații lui Petru Vodă, care au pus înaintea luptătorilor cirezi de vite. Cazacii, care sprijineau pe Potcoavă - Crețul, s-au speriat şi au tras în dobitoace, producând o mare învălmăşeală în tabăra lui Petru Vodă, fapt ce a dus la pierderea bătăliei.

ANSAMBLUL MONUMENTAL "ŞTEFAN CEL MARE" DE LA PODUL ÎNALT

Cu cât ne apropiem de oraşul Vaslui ne dăm seama că imaginea Sfântului Voievod Ştefan cel Mare este o prezență vie, de peste cinci veacuri, nu numai în conştiința poporului român, dar şi prin vestigiile şi luptele purtate în cei 47 de ani de domnie.

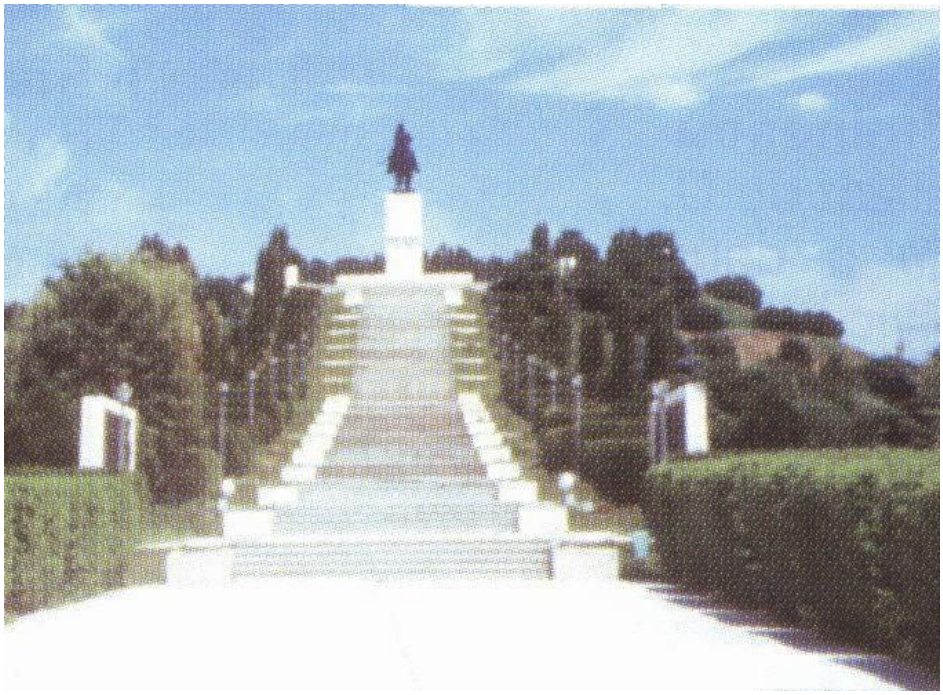

Statuia ecvestră a domnitorului Ştefan cel Mare,
sculptor Mircea Ştefănescu, 1975

Pe o culme de deal, se vede din depărtare, figura lui Ştefan, aşa cum apare şi în versurile şi cântecul popular:

Ştefan, Ştefan, Domn cel Mare,
Seamăn pe lume nu are
Decât numai mândrul soare!

Ansamblul monumental de la Podul Înalt (la 12 Km. sud de Vaslui), din satul Băcăuani, comuna Muntenii de Jos, cuprinde statuia ecvestră, care-l înfăţişează pe Ştefan, ca un conducător de oşti, înaltă de 7 m, pe un soclu de 8 m, la care se adaugă şi un promontoriu, care, toate, dau o măreție deosebită. La poalele dealului sunt amplasate basoreliefuri în bronz, cu scene simbolice din legendele marelui voievod, culese de bătrânul Ion Neculce în "O samă de cuvinte".

Lucrarea monumentală, turnată în bronz, a fost realizată de sculptorul Mircea Ştefanescu (Bucureşti) şi a fost dezvelită în anul 1975, cu ocazia împlinirii a 500 de ani de la renumita bătălie a moldovenilor cu turcii. Documentele atestă faptul că, în

vremea lui Ştefan cel Mare, lângă Vaslui, la Podul Înalt, pe câmpul dintre apa Racovei şi a Bârladului, s-a dat o mare bătălie, la 10 ianuarie, 1475.

Ca să nu se îndrepte pe valea cea largă a Siretului spre capitala Suceava, Ştefan Vodă i-a atras, cu viclenie, la locuri strâmte, care nu permiteau imensei armate otomane să se desfăşoare în voie."Balaurul" otoman se târa anevoios, prin drumuri desfundate, pe o distanță de câțiva kilometri. Podurile erau distruse, rămânând unul singur din stejar, unde s-a decis soarta bătăliei. Cuceritorii Constantinopolului, care amenințau acum apusul Europei, au fost învinşi de geniul strategic al lui Ştefan cel Mare, care cu o armată de 40.000 de oşteni, a nimicit armata turcească formată din cca. 120.000 de luptători, condusă de Soliman - Paşa. "A fost un teribil măcel şi puțin a lipsit ca să nu fie cu toții tăiați în bucăți şi Soliman - Paşa cu greu şi-a scăpat viața prin fugă" - scria un cronicar turc. Iar mama sultanului, Mara, recunoştea că "niciodată armatele turceşti n-au suferit o înfrângere mai mare".

Cronicarul polonez, contemporan cu Ştefan cel Mare, Ioannes Dlugosz, l-a caracterizat apoteotic pe voievodul moldovean :

"O, bărbat demn de admirat, întru nimic inferior conducătorilor eroici, pe care atât îi admirăm, care cel dintâi dintre principii lumii a repurtat în zilele noastre o victorie atât de strălucită împotriva turcilor".

BISERICA DOMNEASCĂ "TĂIEREA CAPULUI SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL"

(str. Ştefan cel Mare, nr. 58)

Continuând călătoria, înaintea privitorului se deschide o privelişte de o frumusețe deosebită : oraşul construit pe coama unui deal inundat de verdeață, în centru cu o monumentală biserică, având o siluetă specifică ctitoriilor ştefaniene. Cu ocazia călătoriei în Moldova, Paul de Alepp, nota în februarie 1653, cu trei ani mai târziu, după ce vizitase Vasluiul: "Aici în Vaslui curtea, băile, locurile de plăcere sunt toate ale lui Ştefan cel Mare, precum şi mândra si superba biserica cu o elegantă cupola peste măsură de înaltă".

Biserica „Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul" 1490, Vaslui, Ştefan Cel Mare, 68

Biserica cu hramul "Sf loan Botezătorul" a fost înălțată de Ştefan Voievod, fiul lui Bogdan, ca paraclis al Curților Domneşti din Vaslui. A fost

începută în luna aprilie 1490 şi a fost târnositâ (sfințită) în a doua jumătate a lunii septembrie a aceluiaşi an, aşa cum rezultă din inscripția slavonă aflată la intrare.

Din punct de vedere arhitectonic biserica din Vaslui este prima biserică, numită în istoria artei medievale "de tip orăşenesc". Are un plan triconc, cu modificări de supradimensionare a pronaosului. În exterior întâlnim elemente de contraforturi şi de profilatură gotică, cu ceramică smălțuită. Biserica a fost refăcută, în anul 1820 de Maria Cantacuzino.

De-a lungul veacurilor Biserica "Sfantului loan Prediteci" a fost simbolul oraşului şi a victoriei lui Ştefan împotriva turcilor. Zidurile cu turla şi clopotnița au avut mult de suferit de pe urma cutremurelor din anii : 1692, 1738, 1802, 1837, 1896, 1940, 1977 şi 1986. Dar cu ajutorul lui Dumnezeu, tot de atâtea ori, biserica a fost consolidată, restaurată sau renovată, de către oameni care au prețuit valoarea inestimabilă a monumentelor istorice.

Biserica „Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul" 1490,
Vaslui, Ştefan Cel Mare, 68

Pisania în limba slavonă, 1490

REZERVAȚIA ARHEOLOGICĂ „CURTEA DOMNEASCĂ” este situată lângă Biserică (str. Ștefan cel Mare, nr. 56 A), pe terasa râului Vaslui, pe marginea platoului din partea de vest a oraşului. Cercetările arheologice efectuate de-a lungul anilor şi până azi, au dat posibilitatea să se identifice o construcție de proporții mari, considerată o curte domnească, datată - pe baza ceramicii decorative şi a monedelor emise în timpul domniei lui Alexandru cel Bun - în prima jumătate a sec. al-XV-lea.

S-a confirmat arheologic una din legendele, care au circulat în Moldova, despre Ștefan cel Mare, consemnate de Ion Neculce. Aflăm că voievodul, fiind la Curtea din Vaslui, în palatul său, a ieşit în “polimar” într-o duminică şi l-a auzit pe Burcel cum mâna boii la plug. Polimarul este acea parte a curților construită deasupra gârliciului unei case de piatră, cu pivnițe de piatră, sau, mai modern, un balcon deschis sau o logie.

Obiecte de podoabă, sec. al XV-lea

Aureolată de strălucita victorie contra turcilor în crâncena bătălie de la Podul Înalt, domnia lui Ştefan cel Mare va fi evocată, nu numai în legende şi poezii populare, dar şi în literatura beletristică, ca romanul lui Mihail Sadoveanu “Frații Jderi” sau transpusă pe pelicula cinematografică “Ştefan cel Mare” - Vaslui 1475, în regia lui Mircea Drăgan.

În ceea ce priveşte scrierile cu caracter istoric, trebuie menționate cronicile moldovenești ale lui Grigore Ureche şi Ion Neculce, “Viața lui Ștefan cel Mare” de Mihail Sadoveanu şi „Istoria lui Ștefan cel Mare” de Nicolae Iorga.

Pentru oraşul Vaslui, Ștefan a dat anumite privilegii comerciale, fixând hotarele moşiei târgului, printr-un document emis la Suceava la 15 octombrie 1491.

Tot la curtea domnească din Vaslui, la 16 ianuarie 1471, Ștefan a tăiat capetele a trei boieri trădători : vornicul Isaiia, paharnicul Negrilă şi stolnicul Alexe. În acelaşi an, călătorul polonez Iannus Dlugosz, sosit cu o delegație poloneză la Curtea din Vaslui, a fost plăcut impresionat de prezența în palat a celor două domnițe de o rara frumusețe, care erau fiicele lui Ștefan cel Mare.

CASA GHICA se găseşte amplasată alături de Biserica “Sf. Ioan Botezătorul”, în partea de nord (str. Ştefan cel Mare, nr. 60). Casa are aspectul unui conac boieresc din secolul al XIX-lea, construit în stil neoclasic. La intrare străjuiesc doua coloane care susțin un fronton, iar marginile clădirii sunt marcate de turnulețe, specifice construcțiilor conacelor boiereşti din Moldova.

Casa Ghica, sec. al XIX-lea, str. Ştefan cel Mare, nr. 60

Această clădire a aparținut marii familii boiereşti Ghica. Constantin Ghica (1740 - 1818), hatman, mare logofăt şi proprietarul moşiei Vaslui, a fost fiul lui Matei Ghica şi al Ecaterinei Balş. S-a căsătorit cu Maria, fata lui Iordachi Cantacuzino - Deleanu şi au avut trei băieți şi o fată. Unul dintre băieți, Alexandru, mare logofăt, s-a căsătorit cu Ruxanda, fata lui Sturdza logofătul, către anul 1805 şi a avut trei copii : Elena, măritată cu colonelul rus Alexe Şubin, Alexandru (mort de timpuriu) şi Grigore - Alexandru, care va ajunge domn al Moldovei (1849 - 1856). În 1803 un incendiu a mistuit Vasluiul şi proprietățile familiei Ghica. Casa a fost refăcută de Constantin Matei Ghica, iar după moartea sa, în 1818, 18 februarie, casa a revenit Elenei Şubin, proprietara târgului Vaslui (1825-1883).

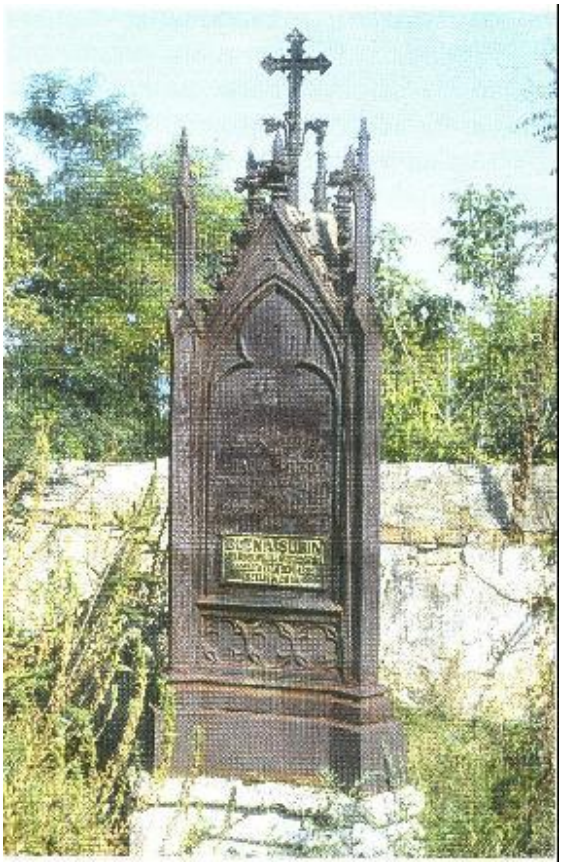

Conacul din Vaslui a fost martorul multor evenimente care au marcat istoria zbuciumată a Moldovei. Pe aici a trecut de multe ori Alexandru Ioan Cuza, înainte de a ajunge domn, fiind prieten foarte bun cu domnitorul Grigore Alexandru Ghica. După detronarea lui, a fost condus, tot de aici, de Cuza până la Galați, unde s-a îmbarcat pe un vapor care îl va purta până la Viena. La Paris se sinucide.

Tot în acest conac vor poposi personalități proeminente ale vieții social - politice şi literare ca : Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Manolache Costache Epureanu, paharnicul Costache Sion. Elena Rosetti (soția lui Al. I. Cuza) se oprea des la Vaslui în drum de la Soleşti, sau spre sora sa, Zoe, la conacul de la Banca. De asemenea, fratele acesteia, Theodor Rosetti, prefect de Vaslui (1864), junimist, prim-ministru, venea des la acest conac al Ghiculeştilor.

PALATUL MAVROCORDAT (str. Ştefan cel Mare, nr. 62) este singurul palat construit acum mai bine de 100 de ani în oraşul Vaslui, fiind martorul evenimentelor social-politice şi culturale, care s-au petrecut în această urbe.

Este aşezat alături de Casa Ghica, pe artera principală Ştefan cel Mare, nr. 62. A

fost proprietatea familiei Mavrocordat, familie cu rădăcini adânci în imperiul bizantin, care a dat țării noastre 6 voie-vozi, reprezentanți de seama în evoluția culturii şi ştiinței din secolele XVIII- XIX. Construcția palatului a fost terminată în anul 1892. Edificiul este format dintr-un corp

central şi două aripi laterale de înălțime mai mică, având lungimea totală de 68 m.

Planul şi compoziția fațadelor (principală şi posterioară) se înscrie în stilul eclectic al sfârşitului secolului al XIX-lea. Palatul este zidit din cărămidă. Intrarea principală este marcată de un portic cu turlă, pilaştri legați în partea superioară cu arcuri cu deschidere în arc în plin cintru şi capiteluri corintice, chenare şi rozete cu plăci ceramice albastre, metope de ipsos.

Fațada principală este străjuită la colțuri de turnuri în stil neogotic la colțuri. Fațada posterioara are balcoane cu balustrade de fier forjat inspirate din Renaşterea italiană. Terasa este închisă cu o tâmplârie bogat ornamentată şi cu fier forjat.

Clădirea are următoarele încăperi, cu destinația inițială: un salon-hall, folosit ca sală de recepție şi de dans, cu oglinzi laterale, tavan mobil cu luminator, iar deasupra un spațiu amenajat pentru orchestră; un vitraj mare (seră); cinci camere pentru stăpân, opt camere de serviciu, o bucătărie, un bufet, o baie, magazii, cameră pentru încălzire. Are parter, subsol şi pod parțial mansardat. Merită să menționăm că, la parter, se afla o bogată bibliotecă, într-o sală capitonată cu lemn de nuc.

În anul 1934, la oferta făcută de George Mavrocordat, Ministerul Apărării Naționale, a cumpărat imobilul pentru instalarea Cercului Militar “Constantin Prezan”. Printre membrii fondatori, în anul 1935, erau următoarele personalități: Generalul Constantin Prezan, considerat un simbol al armatei române (fost comandat al Regimentului 7 “Racova”, 25 Infanterie Vaslui în perioada 1901 - 1904); George Tătărăscu prim-ministru, Vasile Sasu ministrul Agriculturii, deputat de Vaslui, Paul Angelescu general de corp de armată, Ion Manolescu - Strunga, ministrul Industriei şi Comerțului, Gheorghe Răşcanu, prefect de Vaslui, Ion Răşcanu general, senator de Vaslui, fost ministru al Armatei, Dumitru Țaicu primarul Vasluiului, Olga Prezan - soția generalului, Olga C. Dumitriu – fiica sa adoptivă, dr. C. Dumitriu - ginerele şi Olghița C. - nepoata.

Tot la inițiativa şi cu sprijinul lui Constantin Prezan, în anul 1938, Primăria din Vaslui face demersuri pentru cumpărarea unui avion.

În prezent în fostul Palat Mavrocordat, ulterior Cercul Militar, funcționează Palatul Copiilor, aparținând de Ministerul Educației şi Cercetării.

LICEUL ORTODOX DE FETE (str. Ştefan cel Mare), fosta clădire a Şcolii cu clasele I - VIII, nr. 6 “Minai Eminescu”, situată între Biserica “Sf. Ioan” şi Palatul Mavrocordat.

Fosta clădire a Liceului Ortodox de fete Vaslui

Clădirea a fost cumpărată de la Ing. Henry Theodoru din Bucureşti de către Societatea Ortodoxă a Femeilor Române Vaslui formată din soţiile unor notabilităţi ale oraşului: Cecilia Ţaicu, Ana Batâr, Elena Mavrodin, Olga Volente, având ca preşedinte pe Vasile Sasu. Prima directoare a fost Olga Volente. Clădirea a fost demolată în anul 2003, iar în locul ei a fost construită noua şcoală cu clasele I-VIII nr. 6 „Mihai Eminescu”

ANSAMBLUL ARHITECTONIC DIN PIAȚA CIVICĂ "ŞTEFAN CEL MARE"

Două repere, cu reverberații specifice, punctează ființa psihică a Vasluiului : un reper tăcut, static, rememorativ Biserica lui Ştefan, expresivă mărturie arhitectonică feudală şi un reper modern, simbolul oraşului renăscut - piața civică. Impresionează prin valoarea urbanistică şi arhitecturală a clădirilor înconjurătoare, dar mai cu seamă prin valoarea artistică a statuii lui Ştefan cel Mare turnată în bronz în anul 1972, înaltă de 5 m, impunătoare operă a sculptorului ieşean Iftimie Bârleanu.

Palatul administrativ, domină partea vestică a pieței şi este de trei decenii simbolul oraşului. Arhitectura îmbină tradiția construcțiilor vechilor primării, cu cerdac şi turn cu ceas, cu arhitectura modernă, unică în țară. În clădirea cu 5 etaje funcționează Prefectura, Primăria şi principalele instituții județene.

CASA DE CULTURĂ "CONSTANTIN TANASE" se află amplasată în partea de nord a Pieței civice şi este unul dintre cele mai moderne edificii culturale din țară.

Impresionează prin grandoare şi originalitatea stilului arhitectonic (arhitect Nina Popescu - Bucureşti). Somptuosul edificiu a fost dat în folosință la 1 aprilie 1972, este construit pe o suprafață de 2910 m.p, şi cuprinde o sală de spectacole cu 600 locuri, o bibliotecă, săli de curs, foaiere, cabine pentru actori. Menționăm că aici se desfăşoară bienal începând din 1970, Festivalul Internațional al Umorului „Constantin Tănase". Sufletul manifestărilor a fost, aproape trei decenii, regretatul scriitor vasluian, Valentin Silvestru. Pe scena modernă a Casei de Cultură au urcat în decursul anilor cei mai mari actori ai teatrului şi filmului românesc: Radu Beligan, Ştefan lordache, Toma Caragiu, Gheorghe Cozorici, Octavian Cotescu, Dem Rădulescu, Florin Piersic, Amza Pelea, Victor Rebenciuc, Teofil Vâlcu, Dionise Vitcu, Valeria Seciu, Leopoldina Bălănuță, Stela Popescu, Alexandru Arşinel, Tamara Buciuceanu, Mitică Popescu. Alături de Casa de Cultura, pe latura estica, se află bustul în piatră a lui Constantin Tănase, opera sculptorului bârlădean, Marcel Guguianu. Constantin Tanase a fost actor de mare popularitate, întemeiatorul teatrului de revistă în țara noastră. El s-a născut la Vaslui, unde şi-a petrecut copilăria şi a urmat Gimnaziul "M. Kogalniceanu".

HOTEL "RACOVA". Este amplasat în centrul civic, fiind cel mai mare hotel al oraşului, din categoria trei stele, o construcție modernă cu 7 nivele, ce domină piața "Ștefan cet Mare" în partea de sud. Are 76 camere, inclusiv două apartamente, decorate cu gust şi care oferă dotări generoase: aer condiționat, cablu TV, linie telefonică internațională, minibar in fiecare cameră. Sala de conferințe,are o capacitate de 50 de locuri şi este echipată cu aparatură audio-video, reprezentând locul ideal pentru întâlnirile de afaceri. Dispune de un elegant restaurant, bar de zi, o cofetărie, sauna, jacuzzi, fitness, salon de masaj şi o terasă. Tot aici, îşi are sediul S.C. "RACOVA" SA , unitate înființată în anul 1991, care oferă următoarele servicii: activitate de hoteluri şi restaurante, comerț cu amănuntul, cafenele şi baruri cu spectacol, activități ale agențiilor de turism, închirieri de mijloace de transport, campinguri. Este cea mai mare societate care asigură şi dezvoltarea turismului, director general fiind economistul Adrian Porumboiu.

MUZEUL JUDEȚEAN "ŞTEFAN CEL MARE"

În a doua piață a oraşului, "Piața Independenței" la nr. 1, în partea de est, se află Muzeul Județean "Ştefan cel Mare" şi Biblioteca Județeană "Nicolae Milescu–Spătarul". Piața este străjuită de monumente de artă plastică şi memorială: Monumentul Independenței, opera lui I. Jiga (Bucureşti), bustul lui Mihai Eminescu, realizat de D. Pasima şi bustul Spătarul Nicolae Milescu, opera lui Gheorghe Alupoaei, toate realizate din bronz.

Muzeul Județean „Ştefan cel Mare", Vaslui

Muzeul Județean a fost întemeiat de un grup de istorici inimoşi legați de Vaslui, în anul sărbătoririi oraşului şi a luptei de la Podul Înalt, la 26 septembrie 1975. Are următoarele secții: istorie veche, arheologie, istorie medie, istorie contemporană,artă plastică, etnografie şi artă populară.

Expoziția permanentă de arheologie înlesneşte vizitatorilor cunoaşterea unor fapte de viață petrecute cu multe milenii în urmă. O hartă a descoperirilor arheologice din România, având marcat în mod special județul Vaslui, ilustrează succesiunea orânduirilor cunoscute pe plan universal. Materialele din paleolitic descoperite la Curteni, Măluşteni, demonstrează acest lucru.

Bogat reprezentată este epoca neolitică prin vase de lut, unelte de piatră şi silex descoperite la Trestiana şi Igeşti, plastică antropomorfă şi zoomorfă, provenită din aşezările Dodeşti şi Igeşti, dovezi ale unor creații originale ce se ridica la nivelul civilizației Orientului Antic. În pragul mileniului III a.Chr. se întrezăresc primele forme de manifestare ale culturii Cucuteni, una dintre cele mai reprezentative culturi neolitice. Se detaşează, în mod deosebit, diorama care reprezintă un aspect din locuința neolitică, descoperită la Dodeşti, ceramică pictată şi plastică cucuteniană de la Igeşti, Bârlăleşti, etc.

Pentru epoca bronzului: seceri, topoare, vârfuri de săgeți şi de lance de la Berezeni, Dodeşti, Murgeni, Copăceana, etc, sceptre de piatră descoperite la Voineşti, dau o

imagine completă a nivelului civilizaţiei materiale şi spirituale atins de locuitorii acestor meleaguri la mijlocul mileniului al II - lea a.Chr. Un spaţiu larg este afectat prezentării civilizaţiei geto - dacice din secolele V a.Chr. - I p.Chr. O hartă înfăţişează statul geto - dac în vremea lui Burebista şi Decebal şi este completată cu exponate din ceramică, râşniţâ de piatră, vârfuri de săgeţi şi de lance, obiecte de podoabă - provenite din descoperirile de la Bârlăleşti, Tăcuta, Poieneşti, ş.a.

Cu toate că actualul teritoriu al judeţului Vaslui nu a fost cuprins în provincia romană, Dacia, procesul de romanizare s-a manifestat şi la dacii liberi ce locuiau aici. O hartă a Daciei romane redă, în mod plastic, necontenitele legături dintre dacii liberi şi provincia administrativă Dacia, iar obiectele de factură romană scoase la iveală cu ocazia cercetărilor arheologice din judeţ - vase, amfore, podoabe, monede republicane şi imperiale, etc. - atestă extinderea procesului de romanizare asupra acestui teritoriu. Uneltele agricole şi ceramica descoperite la Dumeştii - Vechi, monedele romane din vremea împăratului Iustinian, atestă continuitatea de viaţă a populaţiei romanice şi după retragerea aureliană.

În continuare, o suită de materiale dovedesc evoluţia socială şi economică în secolele VIII-X. O hartă înfăţişează apariţia primelor formaţiuni politice româneşti de tip feudal în secolele al IX - lea şi al XIII - lea, cu voievodatele şi cnezatele care au existat pe teritoriul actual al judeţului: Ţara Berladnicilor, Ţara Brodnicilor, Ţara Bolohovenilor.

Epoca lui Ştefan cel Mare, mare voievod, diplomat de talie europeană, autor a numeroase ctitorii, comandat de oşti, este foarte bine ilustrată. Sunt expuse replici după coiful, spada şi buzduganul lui Ştefan, monede din secolul al XV - lea, arme şi ghiulele de tun, cahle ornamentale de la Curtea Domnească, îmbrăcămintea folosită de actorul Gheorghe Cozorici în filmul "Ştefan cel Mare - Vaslui 1475".

LICEUL "MIHAIL K0GĂLNICEANU" (str. M. Kogălniceanu, nr.20)

Înfiinţat în 1890, a funcţionat până în anul 1962 în clădirea actuală a Şcolii cu clasele I - VIII, nr. 3 „Constantin Parfene", când s-a construit un nou local cu 16 săli de clasă, cu o extindere cu încă 8 săli în anul 1993. A fost şi este una dintre instituţiile reprezentative în cultura şi învăţământul vasluian.

Gimnaziul Real „Mihail Kogălniceanu", 1890 – 1893, Vaslui

Pe implacabila coordonată a timpului, Liceul "M. Kogălniceanu" s-a constituit ca o adevărata "Alma mater Vasluiensis", care, de-a lungul timpului, a concentrat o

strălucită constelație de dascăli şi elevi, unii dintre ei ajungând de notorietate națională şi universală. Este suficient să amintim, în această direcție, pe primii profesori şi directori cu rezonanță în istoria învățământului românesc, cum ar fi, academicienii: Constantin Moisil, Gheorghe Vrânceanu, Neculai Macarovici, Costin Murgescu, Radu Miron, Viorel Barbu, Constantin Macarovici.

Dintre profesorii de prestigiu, cu mare vocație la catedră, amintim: Constantin Calmuschi, Heiman Tiktin, Octav Mărculescu, Al. Savu, Constantin Motaş, V.I. Cataramă, Constantin Cihodaru, George Zota, Florentina Banu, Elvira Sorohan.

Pe băncile liceului au învățat mari actori ai scenei româneşti, dintre care amintim: Constantin Tănase, Ştefan Ciubotăraşu, Anny Braeschi, Aglae Pruteanu, doctorii în medicină: Dinu Al. Popovici, Alexandru Dobrescu, Gioconda Dobrescu, Ion Caniola şi alții.

Bust în bronz, „Mihail Kogălniceanu", sculptor Gheorghe Alupoaie, 1995

Actorul, Ştefan Ciubotăraşu, în amintirile sale despre liceu nota: "... a existat în vremea mea un climat favorabil dezvoltării culturii şi talentelor. Liceul scotea o revistă redactată de elevi *Năzuințe* la care am debutat şi eu cu versuri. Personal am organizat în amfiteatrul liceului un spectacol cu *O noapte furtunoasă* în care interpretam pe Jupân Dumitrache ..." . „Sub auspiciile *Casei culturale* pe care o conducea un avocat, Corneliu Meza, am ascultat aici conferențiari ca : Jean Bart, Mihail Negru, l-am auzit lecturând pe Mihail Sadoveanu, Mihai Codreanu, G. Topîrceanu, Ionel Teodoreanu, fără să mai pun la socoteală miracolul George Enescu, care părea anacronic pe mica scenă din Vaslui".

GRUPUL ŞCOLAR INDUSTRIAL "ŞTEFAN PROCOPIU" VASLUI

Printre instituțiile de elită ale învățământului vasluian, Grupul Şcolar Industrial "Ştefan Procopiu" se detaşează atât ca o unitate de primă mărime si diversitate de profiluri, cât şi printr-un prestigiu căpătat în cei peste 30 de ani de existență.

Grupul Şcolar Industrial „"Ştefan Procopiu" Vaslui, strada Castanilor, nr. 3

Personalitatea acestui lăcaş spiritual i-au dat-o generațiile de absolvenți, dar şi vocația şi pasiunea dascălilor şcolii, care i-au condus pe elevi, an de an, prin misterul labirintului cunoaşterii.

În decursul celor peste trei decenii, unitatea şcolară a parcurs mai multe secvențe distincte:

S-a înființat, ca Şcoală Profesională (MIMC), în anul şcolar 1972/1973 şi a funcționat, la început, sub denumirea de Şcoala Profesională de pe lângă Fabrica de

Ventilatoare şi Instalaţii de Ventilaţie Vaslui. În acelaşi an şcolar, a început construcţia clădirilor amplasate în Vaslui, pe strada Delea (Castanilor), nr. 3.

Ca urmare a diversificării profilurilor, începând cu anul următor, 1973/1974, şcoala s-a transformat în Grupul Şcolar de pe lângă Întreprinderea de Ventilatoare şi Instalaţii de Ventilaţie Vaslui (I.V.I.V.). Tot în acelaşi an, Ministerul Construcţiilor de Maşini a aprobat înfiinţarea Şcolii Postliceale , cu specialitatea "Proiectanţi în industria constructoare de maşini grele".

Şcoala şi-a mărit capacitatea, la 1 septembrie 1976, prin fuziunea cu Liceul de electrotehnică Vaslui, preluând clasele cu profil electrotehnic, cu tot colectivul didactic care preda disciplinele de cultura generală şi de specialitate, precum şi baza logistică.

Între anii 1977-1990, unitatea şcolară s-a numit Liceul Industrial nr.1 Vaslui, cunoscând o continuă dezvoltare sub toate aspectele.

În anul şcolar 1990/1991, unitatea şcolară a luat denumirea de Liceul Industrial Construcţii de Maşini, iar în următorul an, 1991/1992, a funcţionat sub denumirea de "Grupul Şcolar Industrial Construcţii de Maşini".

O nouă etapă în evoluţia şcolii o constituie anul 1992/1993, când, cea mai mare unitate şcolară din Vaslui, ia numele marelui savant-fizician din judeţul Vaslui, Ştefan Procopiu şi se va numi Grupul Şcolar Industrial "Ştefan Procopiu" Vaslui.

În anul şcolar 2003/2004, Grupului Şcolar Industrial "Ştefan Procopiu" i s-a acordat titlul de "Şcoală Europeană" de către Ministerul Educaţiei şi Cercetarii şi Delegaţia Comisiei Europene prin Domnul Jonathan Scheele.

Domeniile de formare profesională ale şcolii au fost, până în 1990, cele tradiţionale : mecanic şi electronic. Ca urmare a transformărilor socio-economice ale zonei şi ale cerinţelor economiei de piaţă, au fost abordate cu succes noi domenii de formare a forţei de muncă. Astfel, s-au introdus noi profiluri în oferta educaţională şi în planul de şcolarizare precum: profil teoretic (matematică, informatică-studiu intensiv, limbi străine-studiu intensiv limba engleză), industrie uşoară (confecţii îmbrăcăminte şi desing vestimentar), servicii turism şi alimentaţie publică, telecomunicaţii, mecanică auto, electric-electronic (operator tehnică de calcul, electronist-telecomunicaţii, automatizări, electrician, electronist-auto).

Având în vedere prevederile PLAI elaborat de C.L.D.P.S. Vaslui, în concordanţă cu tendinţele de dezvoltare pe diferite domenii economice ale judeţului şi ale Regiunii Nord Est, şcoala îşi va orienta activitatea spre prestări de servicii, care derivă din domeniul mecanic şi electric (mecanic auto, tinichigiu-vopsitor auto, electrician auto).Se va avea în vedere şi necesitatea de a introduce specializări noi care să răspundă tendinţelor de dezvoltare tehnologică actuală : mecatronică, proiectant C.A.D., operator tehnică de calcul şi reţele calculatoare. O creştere a pregătirii forţei de muncă va fi şi în domeniile textile (confecţii îmbrăcăminte), turism, alimentaţie publică, electronică, telecomunicaţii.

Structura planului de şcolarizare pe niveluri de pregătire, clase şi numărul de elevi, se prezintă astfel în ultimii doi ani :

Anul şcolar 2003/2004	Filieră/Profil/Specializare	Nr. clase	Nr. elevi
	Liceu zi	53	1472
	Liceu seral	9	253
	Şcoala de Arte şi Meserii	10	308
	Şcoala Profesională	18	403
Total		90	2436
Anul şcolar 2004/2005	Filieră/Profil/Specializare	Nr. clase	Nr. elevi
	Liceu zi	55	1505
	Liceu seral	9	250
	Şcoala de Arte şi Meserii	19	739
	Şcoala Profesională	10	223

În ceea ce priveşte situaţia socio-profesională a absolvenţilor, în ultimii doi ani, se prezintă astfel:

Învăţământul liceal	Promoţia 2003	Promoţia 2004
Număr absolvenţi	393	319
Continuă studiile	250	263
Încadraţi	53	5
Şomeri	90	51
Învăţământul profesional	Promoţia 2003	Promoţia 2004
Număr absolvenţi	146	151
Continuă studiile	42	53
Încadraţi	72	71
Şomeri	32	27

Politica educaţională este centrată pe deschiderea interdisciplinară, competenţe, creşterea transparenţei actului didactic şi construirea lui ca răspuns la nevoile concrete de educaţie ale comunităţii locale. Eforturile prioritare ale colectivului didactic sunt localizate asupra reformei actului didactic şi creşterii calităţii acestuia, prin implementarea metodelor de predare interactivă.

Liceul beneficiază de o încadrare foarte bună. Din cele 158 cadre didactice, 88 sunt titulare, 91 sunt profesori de cultură generală, 47 pentru disciplinele tehnice şi de specialitate, 20 de maiştri instructori. Din totalul de cadre didactice, 41 au examenul de definitivat, 30 au obținut gradul II, 44 gradul I şi 1 doctorand. Sunt mulți profesori cu publicații în revistele de specialitate, membrii în comisiile județene şi naționale pentru Curriculum şcolar, profesori care au urmat stagii de pregătire în Franța, Anglia, Spania în cadrul Programelor finanțate de Comunitatea Europeană.

Ca urmare a preocupărilor constante ale cadrelor didactice, pentru aprofundarea cunoştințelor specifice de către toți elevii, a pregătirii temeinice a acestora pentru susținerea examenelor de bacalaureat şi de admitere în învățământul superior, pentru participarea la concursuri şi olimpiade şcolare, s-au obținut an de an rezultate meritorii concretizate prin următoarele date : la examenul de bacalaureat s-a obținut un procent de 85% promovați, iar la examenul de absolvire a şcolii profesionale toți candidații au promovat. Pentru admiterea în învățământul superior au reuşit la concursurile susținute 85% din cei înscrişi, ocupând primele locuri la facultăți de prestigiu ca : Informatică, Automatizări şi Calculatoare, Filologie şi Limbi Moderne, A.S.E., I.S.E. , Politehnică, etc.

Obiectivul prioritar în activitatea şcolii îl constituie, în permanență, învățământul de performanță. În acest sens, pentru a contribui la cultivarea interesului elevilor pentru o anumită disciplină, s-a înființat, în anul 2003, Centrul de Excelență "Ştefan Procopiu", sub deviza marelui savant : "Progresul se face pe seama celor perseverenți". Fiind un liceu de prestigiu, se practică un învățământ modern care încurajează competența şi cultivarea talentelor în domeniul artistic, plastic, muzical, sportiv, astfel că fiecare elev poate parcurge un traseu educațional potrivit înclinațiilor şi aspitațiilor sale.

Preocuparea reală pentru organizarea olimpiadelor şi concursurilor şcolare, pentru pregătirea elevilor pentru fazele județene şi naționale, prin cooptarea celor mai buni elevi, în mod direct, în echipele care derulează proiecte europene în cadrul programelor Leonardo da Vinci şi Socrates, se concretizează în obținerea unor rezultate remarcabile. Numai în anul 2003/2004, la faza națională a concursurilor pe discipline şi meserii s-au calificat 21 de elevi, din care 10 au obținut premii şi mențiuni. Tot în acest an s-au derulat 8 proiecte cu parteneri din Germania, Franța, Spania, Ungaria, Bulgaria, Italia, Anglia, din care 5 în cadrul programului "Leonardo da Vinci" şi 3 în cadrul programului "Socrates". Pentru anul şcolar 2004/2005 s-au depus spre aprobare 5 programe "Leonardo da Vinci" şi 5 programe "Socrates" cu parteneri din Spania, Italia, Ungaria, Malta, Polonia, Olanda, Bulgaria.

În scopul optimizării procesului instructiv-edecativ, Grupul Şcolar Industrial "Ştefan Procopiu", echipa managerială, a instituit un sistem de parteneriat cu părinții elevilor, organizații guvernamentale locale şi centrale, agenți economici şi reprezentanți ai lumii economice-financiare, cu autoritățile locale. Menționăm că, din

anul 1995, şcoala a beneficiat de parteneriatul extern cu “Corpul Păcii”. Componenta – limbi străine, prin promovarea limbii engleze de către lectori americani. În cadrul Programelor Europene s-au stabilit parteneriate cu unitățile similare din țări europene ca Germania, Spania, Franța.

Laborator de informatică

Grupul Şcolar “Ștefan Procopiu” dispune în prezent, pentru activitatea de învățământ şi instruire practică, de o foarte bună bază didactico materială, concretizată prin: 7 corpuri de clădire în care se află : 49 săli de clasă, 19 laboratoare (de informatică, chimie, fizică, biologie, limbi străine, electrotehnică, mecanică auto, legislație rutieră), 23 atelire pentru instruirea practică (mecanică auto, electrotehnică, electronică, sudură, confecții îmbrăcăminte şi desing vestimentar, telecomunicații); Autoservice cu platformă de instruire practică; Stație de inspecții tehnice auto; Bază sportivă (sală de sport, terenuri de sport pe domenii, piste de alergări); Bibliotecă cu peste 25.000 volume; condiții de cazare (2 cămine cu 425 locuri de cazare); cantină (250 locuri pe serie).

Se poate conchide că şcoala dispune de toate resursele umane şi materiale pentru a realiza un învățământ modern.

STATUILE VASLUIULUI

STEFAN CEL MARE

În centrul civic al municipiului Vaslui domină, impunător, statuia lui Ştefan cel Mare. Realizată din bronz, înaltă de 5 m, operă a sculptorului Iftemie Bârleanul, statuia a fost dezvelită în anul 1972. Pe soclu au fost amplasate basoreliefuri în bronz, cu însemne heraldice (capul de bour, scuturi) şi scena intitulată „Închinarea steagurilor”.

Bustul „Nicolae Milescu Spătaru”, sculptor Gheorghe Alupoaei (aflat la Biblioteca Județeană cu acelaşi nume).

Statuia de bronz „Victorie” de pe strada Ştefan cel Mare (la intrarea în stadionul municipal), creația sculptorului Constantin Popovici (1938- 1993) , atrage atenția la intrarea în stadionul orașului.

Bustul din piatră al actorului Constantin Tănase, operă a sculptorului Marcel Guguianu (în fața Casei de Cultură ce-i poartă numele).

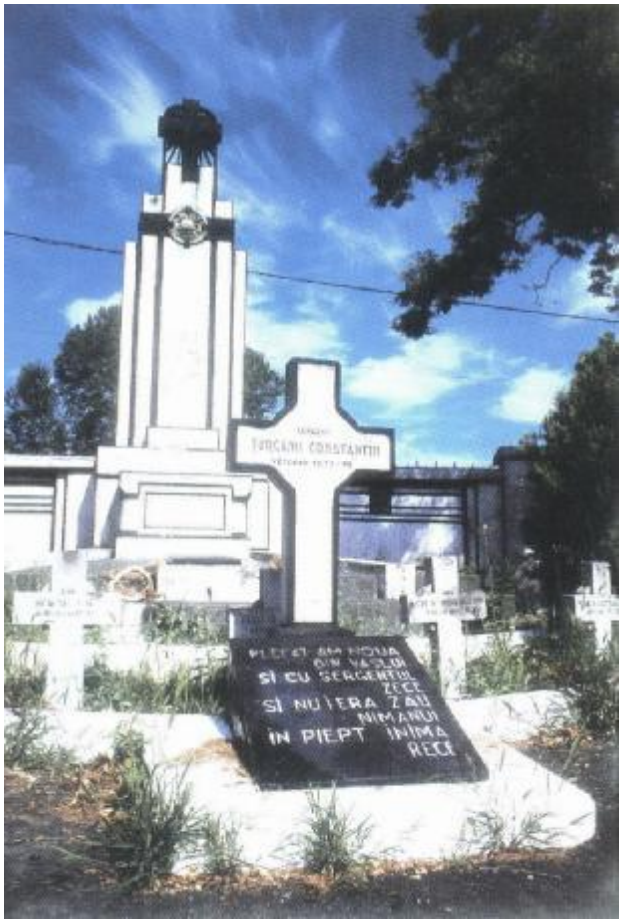

MAUSOLEUL EROILOR NEAMULUI "PENEŞ CURCANUL" DIN CIMITIRUL ETERNITATEA

Vasluiul - acest pământ de istorie şi legendă - preamăreşte pe toți eroii, care în decursul veacurilor au luptat şi s-au jertfit pentru independența țării, transmințând cu mândrie din generație în generație, ca pe o torță aprinsă, această glorie fără de moarte a unor voievozi ca Ştefan cel Mare sau a unui simplu sergent ca Peneş Curcanul, erou al Războiului pentru Independență.

Vasluianul Constantin Țurcanu (1854 - 1932), imortalizat de Vasile Alecsandri sub numele de Peneş Curcanul, nume cu rezonanță în istoria şi literatura noastră, a fost zeci de ani simbolul oraşului, iar din anul 1932 îşi doarme somnul de veci, alături de cei 9 dorobanți în cimitirul "Eternitatea" din localitate. A cunoscut şi a dat mâna cu bardul de la

Mircești (la Turnu Măgurele și Soleşti), cu Mareşalul Constantin Prezan şi Mareşalul Averescu (în gara Vaslui), deschidea toate parăzile militare, se fotografia la toate evenimentele alături de notabilitățile oraşului: primarii G. Scarlat, Cocorăscu, Gheorghiade, cu prefecții Marcel Bastaki şi Gh. Răşcanu.

Timp de mai bine de 50 de ani, pe străzile oraşului se putea vedea un sergent, mergând drept ca la paradă, cu o uniformă bine croită, pe vestonul căruia străluceau multe decorații militare româneşti şi străine.

După moartea eroului, în anul 1934, din inițiativa tot a unui mare militar, generalul Ion Răşcanu, s-a ridicat un mausoleu în cimitirul "Eternitatea" pentru cinstirea eroilor de la Plevna (1877-1878) şi a celor pentru întregirea neamului (1914-1918). În lăcaş şi-au găsit odihna de veci, la umbra crucilor albe, sute de soldați şi ofițeri, răpuşi de tifos exantimatic, străjuiți de ziduri groase de cetate, care are drept fundal monumentul vitejiei, cu vulturul de bronz şi crucea creştină. În mijlocul mausoleului, la loc de frunte, este crucea albă a sergentului Constantin Țurcanu.

Statuia Eroului Necunoscut, din primul război mondial, 1925, Vaslui

MONUMENTUL EROILOR VASLUIENI CAZUTI PENTRU INTREGIREA NEAMULUI (din fața Casei Armatei)

Bustul lui Mihai Eminescu, bronz, sculptor D. Pasima,Vaslui, Piața Independenței.

Bustul lui Emil Racoviță, sculptor Gheorghe Alupoaei, 1997, bronz (Liceul „Emil Racoviță”)

În gradina publică „Copou”, pe Aleea scriitorilor, au fost ridicate câteva busturi.

Bustul lui Ion Creangă

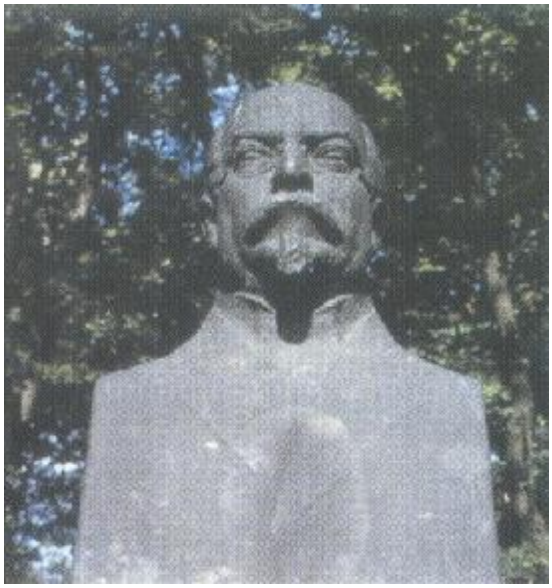

Mihail Kogălniceanu, bust în bronz de Vladimir Florea

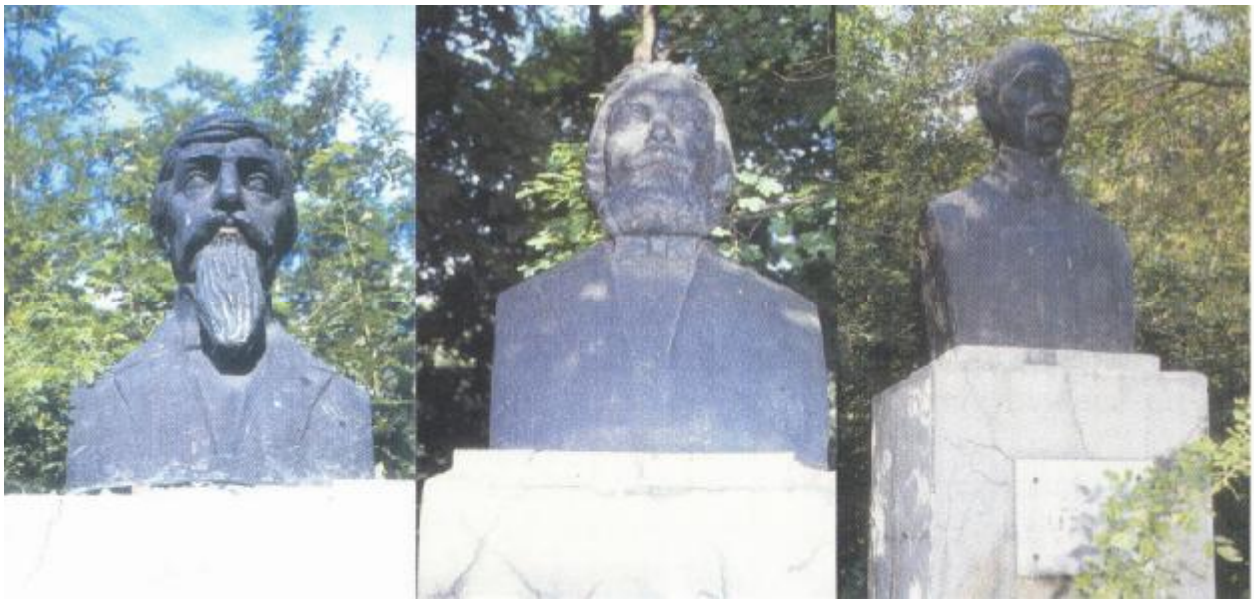

Alecu Russo , bust în bronz de sculptorul Dan Covătaru

Costache Negri, bust în bronz de Vasile Condurache

Vasile Alecsandri

Busturi in bronz ridicate în fața Spitalului Județean

Nicolae Hortolomei (1885-1961), chirurg, născut la Huşi

Anastasie Fătu (1816-1886), medic şi naturalist, născut la Berezeni

Basorelief cu momente ale luptei pentru independență, bronz, de I. Jiga (Bucureşti) ridicat în Piața Independenței din centrul civic, anul 1977.

Fântână cinetică, material inox, centrul civic, Vaslui, sculptor C. Lucaci, 1984

CONACUL ROSETTI-SOLESCU - La 15 Km. de Vaslui pe D.N. 24 spre Iaşi, a fost ridicat, în secolul al XIX-lea, (1827), pe muchea împădurită a unui deal, un conac ce se vede şi astăzi de la mare depărtare. Clădirea a fost ridicată la îndemnul Catincăi Rosetti, soţia postelnicului Iordache Rosetti, în stilul arhitecturii moldoveneşti de la începutul secolului al XIX-lea, care îmbină elementele tradiţionale ale caselor cu cerdac, cu stilul neoclasic, la modă în Europa acelori vremuri.

Conacul are parter şi etaj. În interior se află o scară monumentală şi un hol mare la etaj din care se accede la toate camerele prin intermediul culoarelor. Pe faţada de est prezintă arcade în plin cintru şi o terasă neacoperită la etaj. În clădire a funcţionat în secolul al XX-lea şcoala satului (în ultimii ani, mutându-se într-un local nou) şi sediul trustului I.A.S. Vaslui. Conacul s-a degradat an de an, devenind o ruină după 1990.

În acest conac a locuit familia postelnicului Iordache Rosetti, cu soţia, Catinca, şi cei 5 copii: 3 băieţi (Constantin, Theodor şi Dumitru) şi 2 fete (Elena şi Zoe), apoi Catinca singură şi în cele din urmă nepotul acesteia Gheorghe Rosetti Solescu şi fiul său, Theodor Rosetti, ultimul proprietar (1949, când conacul a fost naţionalizat).

Elena, care avea să ajungă prima Doamnă a Principatelor Unite, s-a născut la Iaşi la 17 iunie 1825 şi s-a stins din viaţă la Piatra-Neamţ, la 2 aprilie 1909. După ce s-a căsătorit la conacul din Soleşti, la 30 aprilie 1844, cu Alexandru Ioan Cuza, membru la Judecătoria ţinutului Covurlui, Elena a avut parte de o viaţa plină de evenimente şi întâmplări nefaste: Alexandru era deprins de tânăr cu bani mulţi şi petreceri prelungite, iar sora ei, Zoe, moare la 25 de ani, copiii săi rămânând în grija Elenei. Îl însoţeşte pe Alexandru loan Cuza, fostul domnitor al Principatelor Române Unite (1859-1866) în exil, la Heidelberg, unde acesta moare în 1873. Ea gustă paharul amărăciunilor până la capăt, prin moartea celor doi fii adoptaţi de Alexandru, rezultaţi din relaţia cu Maria Obrenovici (Alexandru şi Dimitrie, îngropaţi lângă Castelul de la Ruginoasa). Petrece ultimii ani la o familie prietenă, Bacalu, din Piatra Neamţ. Chiar şi după moarte, destinul nefast o urmăreşte: vagonul mortuar ia foc în drum spre Vaslui, biserica unde a fost depusă la Soleşti este cuprinsa de un incendiu, iar mormântul aflat lângă biserică, ca şi conacul, sunt neîngrijite şi în ruină, în momentul de faţă.

Nicolae Iorga, care a întâlnit-o cu ocazia sărbătoririi a 50 ani de la Unire, nota despre Marea Doamnă, ajunsă la vârsta de 84 de ani, că:

"... în acea odaie, era o viaţă care ştia, cetea, afla, care unea amintirea întreagă a trecutului cu conştiinţa desăvârşită a celor de astăzi, era o cugetare sigură şi cuminte, era o inimă care bătea pentru tot ce e nobil şi ochi în care nu secase izvorul lacrimilor".

MOVILA LUI BURCEL se găseşte la 25 km de Vaslui pe D.N. 24 între, comunele Micleşti şi Codăeşti. Este un loc istoric de legendă legat de bătălia de la Vaslui a

moldovenilor cu turcii (1475), rezervaţie botanică cercetată de C. Dobrescu (1971),de importanţă ştiinţifică deosebită, biologică, biografică, 275 specii floristice, în deosebi pontice. Denumirea a fost luată de la numele Purcel, personaj legendar din povestirile lui Ion Neculce. Plecând de la realitatea istorică, poetul Vasile Alecsandri în culegerea de poezii populare, a schimbat numele de Purcel în cel de Burcel, toponim care se păstrează şi astăzi.

Movilele ca şi dealurile înalte au fost prezente în imaginaţia populară ca locuri sacre, din care cauză majoritatea bisericilor şi mai cu seamă mănăstirile au fost ridicate în aceste spaţii.

Mănăstirea Codăeşti, 1993

În zona Vasluiului, Iaşului şi Sucevei se întâlnesc la tot pasul urme legendare legate de personalitatea lui Ştefan cel Mare, unele probate prin documentele din acea vreme.

Familia lui Purcel este atestată în documente încă de pe timpul lui Ştefan cel Mare (1498), la fel ca şi familia Movileştilor. Domnitorul Ştefan cel Mare a dăruit ţăranului Purcel nu numai un plug cu boi, ca să nu mai are duminica cu plugul fratelui său, ci l-a făcut boier cu pământuri ce se întindeau în jurul Movilei de astăzi, în satele (azi dispărute) Duşeşti, Glodeni, precum şi în Codăieşti. Urmează o perioadă de sărăcire a familiei boierilor Purceleşti: la 8 iulie 1601, Tudora, sora fraţilor Purcel, vindea un vad din Duşeşti, de lânga Movilă; la 12 ianuarie 1626 Vasile, fiul Iui Gavril Purcel, vinde lui Pană, vistiernic, părţi din Duşeşti, cu vad de moară la Vaslui. Pe vremea domnitorului Miron Barnovschi, documentele pomenesc de postelnicul Toader Purcel. În secolul al XIX - lea prin dispariţia satelor Duşeşti şi Glodeni se stinge şi familia Purceleştilor. Începând cu anul 1841 se înfiinţează o staţie de poştă (pocită) la Movila lui Burcel şi, astfel, toponimul rămâne până în zilele noastre.

Mănăstirea “Ştefan cel Mare şi Sfânt” este ridicată în 1993, în apropierea Movilei lui Burcel, ca semn al credinţei seculare şi evlaviei oamenilor acestor locuri faţă de voievodul Ştefan cel Mare şi Sfânt, precum şi a legendarului Burcel. Lucrările la noua mănăstire au început în anul 1993, prin construirea unui paraclis cu hramul “Sf. Andrei”.

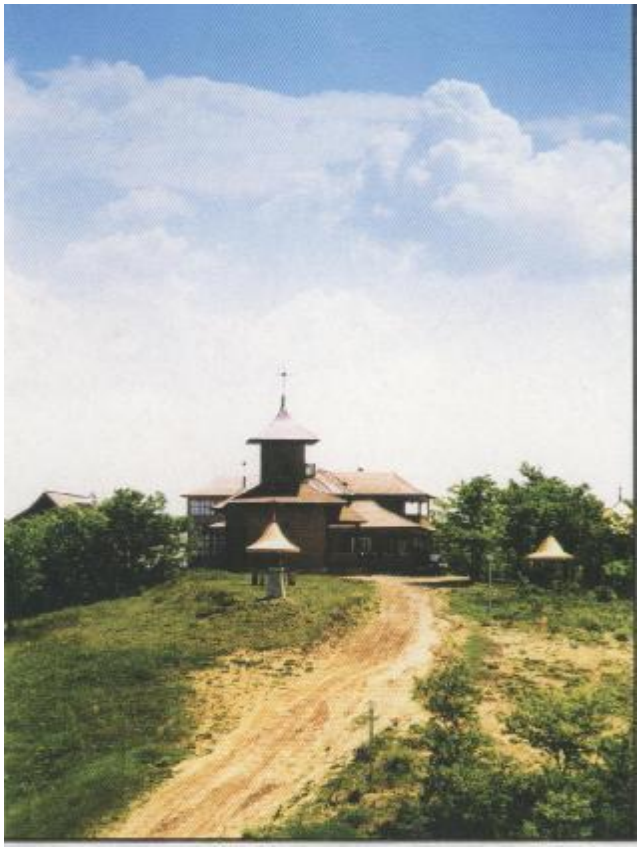

Iniţiativa au avut-o doi monahi din Codăeşti, Andrei Pascaru şi Haralambie Morărescu, dar cel care a coordonat lucrările a fost Arhimandritul Ştefan Guşă. Mănăstirea este proiectată ca o catedrală în stil moldovenesc, cu turnuri la colţuri. Biserica mare va avea un balcon deschis pentru slujbele în aer liber, iar chiliile vor putea adăposti în jur de 200 de credincioşi.

Dependent de mănăstire, sus pe Movila lui Burcel, s-a construit, între 1996 -1997 o bisericuţă de lemn cu hramul “Sf. Împăraţi Constantin şi Elena” şi două case mari pentru chiliile călugărilor. Tot aici s-a amplasat un grup statuar, reprezentându-i pe Ştefan si Burcel, încadraţi de trei cruci mari, luminate electric.

MUZEUL MEMORIAL “EMIL RACOVIŢĂ”

Se află în satul “Emil Racovița” (în trecut Surăneşti) din comuna Dăneşti, în partea de nord a judeţului, la 45 Km. distanţă de Vaslui, pe D.N. 24, prin Codăieşti.

Surăneştii (azi Emil Racoviță) îşi are locul bine definit în istoria şi cultura Vasluiului, dând spiritualităţii româneşti trei mari savanţi de notorietate universală: biologul Emil Racoviță, anatomistul şi scriitorul Gr. I. Popa şi istoricul Emil Condurache.

Călătorul, care păşeşte în satul lui Emil Racoviță, este impresionat de departe de măreţia parcului secular cu specii diverse de arbori şi arbuşti, de clădirea albă a casei părinteşti, care adăposteşte Muzeul Memorial “Emil Racoviță”, de mormintele familiei, de şcoala şi biserica din sat, toate legate de familia marelui savant.

Cu prilejul împlinirii a 120 de ani de la naşterea lui Emil Racoviță, în 1988, Muzeul Judeţean a reorganizat expoziţia de bază a Casei memoriale într-o viziune

modernă muzeografică. Tematica cuprinde trei mari segmente: viața şi activitatea (1868-1947); participarea la expediția antarctică (1897-1899); Emil Racoviță, fondatorul biospeologiei (1900 - 1947).

Vizitatorii care trec pragul muzeului sunt întâmpinați de fotografii şi documente care dovedesc străvechea familie a Racovițeştilor (descendenți ai domnitorului Mihai Cehan Racoviță sec. al XVII-lea). Urmează biroul cu biblioteca, dormitorul părinților.

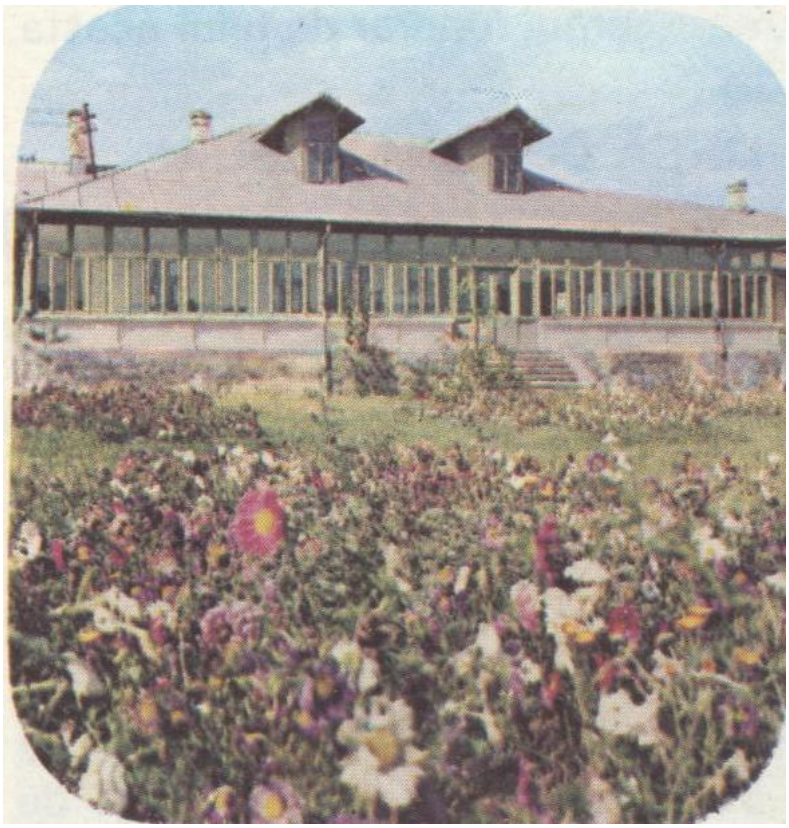

Cea de a doua parte a muzeului este legată de expediția lui Emil Racoviță (1897-1899) la Polul Sud, pe vasul "Belgica", în calitate de zoolog şi botanist. La pol, a călătorit cu mai mulți savanți printre care: Adrien de Gerlache, Ronald Amundsen, Frederik Cook, Emil Danco. În vitrine se află obiecte personale, care i-au folosit lui Emil Racoviță: trusa de călătorie, hărți cu traseul expediției, desene, diapozitive, note şi comentarii din presa vremii, fotografii.

Expoziția Casei memoriale se încheie cu activitatea de biospeolog a lui Emil Racoviță, fondatorul acestei noi ştiințe pe plan universal. Împătimit de cercetările pe care le efectuează în zeci de peşteri din Spania, Franța, şi România, chemat la conducerea Universității din Cluj, după Marea Unire, Emil Racoviță a fondat aici primul Institut de Speologie din lume (1920), căruia îi donează o vastă colecție provenită de la Muzeul Speologic din Paris.

Ca urmare a întregii activități ştiințifice, Emil Racoviță a fost ales membru al Societății de Speologie din Paris, membru al Societăților de zoologie din Londra şi Bruxelles, membru al Academiei Române din anul 1927. In discursul de recepție spunea . "A şti sau a nu şti, aceasta e întrebarea: Căci a nu şti înseamnă: superstiție, egoism orb, neânțelegere, duşmănie, foamete. A şti înseamnă pentru om, a-şi trăi timpul, de a fi cu mulțumire şi a aştepta clipa de < a nu fi > cu seninătate".

ITINERAR TURISTIC BÂRLĂDEAN

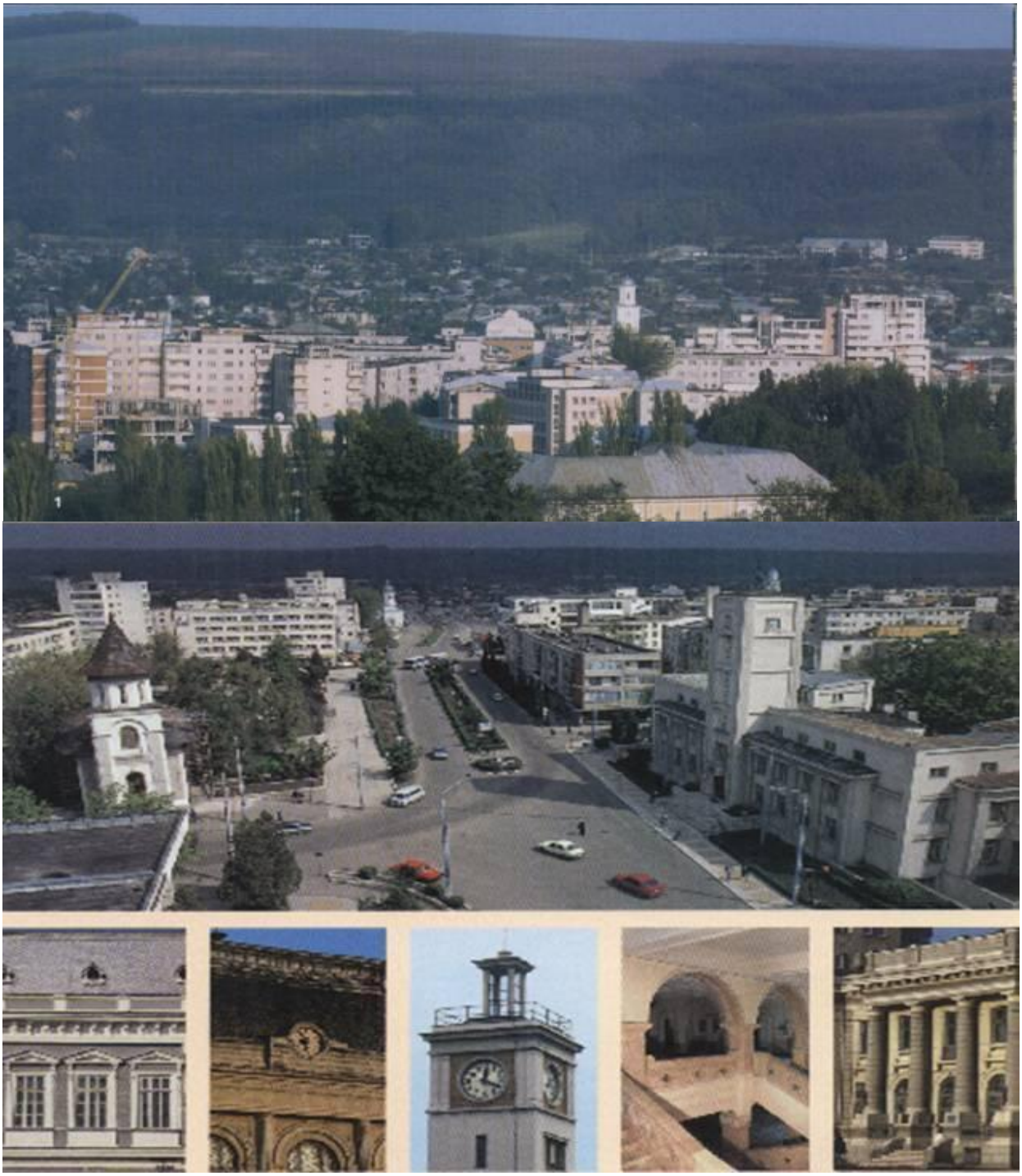

Municipiul Bârlad este aşezat în Podişul Central Moldovenesc, ocupând albia majoră a râului cu acelaşi nume, pe o suprafaţă de 1456 ha. Dacă facem o incursiune în istoria locală, se dovedeşte că Bârladul este al doilea oraş al Moldovei, sub raportul vechimii. Descoperirile arheologice de la Trestiana - Bârlad, atestă că pe actualul teritoriu a existat o aşezare neolitică de tip "Starcevo – Criş", cu importante argumente din epoca bronzului şi a fierului. Urmele de locuire pe aceste locuri aparţin culturii "Cucuteni"(mileniul al IV-lea î.e.n.).Relevante pentru continuitatea populaţiei autohtone sunt descoperirile de la Valea - Seacă (sec. III - V), cele din cartierul Munteni (sec. IX – XI) şi de la Prodana (sec. IX - XII).

Cu toate ca primul document scris despre Bârlad datează din 28 iunie 1401 (pe vremea lui Alexandru cel Bun), vechimea documentară a localităţii este socotită din anul 1174, an în care se vorbeşte despre Bârlad, în "Cronica Kieveană".

Numele oraşului Bârlad ar deriva fie de la termenul slav "berlo", care semnifică creangă, nuia, "birlat" care înseamnă cu multe cotloane (vizuine, bârloage) sau de la cuvânul "bilad", de origine arabă, care se traduce prin târg, oraş, (Al. Philippide).

Documentele din secolul al XII-lea vorbesc de o populaţie care se numea "berladnicii", probabil nomadă, care a trecut prin sudul Moldovei de azi, dar care nu s-a stabilit din cauză că locurile erau deschise, neîmpădurite.

Apariţia Bârladului ca târg, în secolul al XIV-lea, în afara factorilor interni, a fost favorizată de aşezarea acestuia pe vechi şi importante drumuri comerciale care legau Europa centrală de Bazinul Mării Negre. Aici era loc de popas, pe Drumul Moldovenesc, pentru aprovizionarea cu hrană a negustorilor şi caravanelor.

Târg bogat, aşezat într-o poziţie geografică ideală, Bârladul va fi reşedinţa Marelui Vornic din Ţara de Jos, în perioada feudală, apoi reşedinţa ţinutului Bârlad, a judeţului Tutova, a regiunii Bârlad, iar din 1968 devine municipiu. Are aproximativ 80.000 locuitori.

Din punct de vedere economic şi geografic, municipiul este aşezat la intersecţia unor importante căi rutiere şi feroviare, pe traseul dintre nordul şi sudul Moldovei, dintre Valea Prutului şi Valea Siretului, pe E 581, care asigură legătura cu Republica Moldova, prin punctul de frontieră Albiţa.

BISERICA DOMNEASCĂ (Piaţa Victoriei, nr. 1) , aflată în centrul civic al oraşului, a fost înălţată în secolul al XVII-lea, (cca. 1646) în timpul domniei lui Vasile Lupu (1634 - 1653), pe temeliile unei biserici mai vechi din a doua jumătate a secolului al XV-lea (ctitorită, se pare, de Ştefan cel Mare).

Vasile Lupu a deschis o nouă epocă în dezvoltarea culturală a ţarii. Bârladul, fiind reşedinţa marii Vornicii a Ţării de Jos, unde socrul lui Vasile Lupu, Costea Băcioc, era Mare Vornic, s-a luat măsura să se construiască o frumoasă biserică de piatra, cu trei turle, din care una clopotniţa. Marii călători străini prin târgul Bârlad lasă

informații prețioase cu privire la aspectul aşezării : episcopul Bandini (1646), diaconul Paul de Alep (1652 - 1658).

Biserica Domnească sau “Gospod” a avut de suferit în urma prădăciunilor din anii 1675 şi 1711, dar mai cu seamă în urma cutremurelor din 14 octombrie 1802,1832, 1940 şi 1977. În 1802 biserica a fost doborâtă şi a trebuit să se zidească din temelie o nouă biserică (1806 - 1807) din inițiativa Mitropolitului Moldovei, Veniamin Costache, cu sprijinul domnitorului Alexandru Constantin Moruzi. După cutremurul din 1832, biserica a fost mărită.

Sub aspect arhitectural, biserica a fost construită pe un soclu din blocuri de piatră, pereții din dale de piatră, întrerupte de cărămizi aşezate vertical, asigurându-se grosimea de 1,50 m. Planul bisericii este sub formă de nava dreptunghiulară, cu absida altarului semicirculară.

Nu s-au găsit probe că Biserica Domnească a fost pictată inițial. S-a păstrat un clopot în greutate de 2000 Kg, din anul 1776. De-a lungul secolelor Biserica Domnească a beneficiat de numeroase privilegii din partea domnitorilor.

BIBLIOTECA CASEI NAȚIONALE “STROE BELLOESCU” (strada Republicii, nr. 149**)**, donație a renumitului dascăl şi boier filantrop, Stroe Belloescu se află pe artera principală a municipiului.

Bibleoteca municipală Stroe Belloescu, Bârlad, 1901

Donația clădirii, construită special pentru bibliotecă publică, s-a făcut la 30 noiembrie 1909 de către Stroe Belloescu.

Stroe Belloescu (1838- 1912) se trăgea din Săcelele Braşovului. A fost profesor de matematică la Liceul "Codreanu" (1866 - 1898). Din leafa lui şi din cele câteva hectare de pământ a ridicat două biserici şi o şcoală în comuna Grivița, o Casă Națională, o Bibliotecă publică, un bust al lui AI. I. Cuza în comuna Grivița (1912, primul monument al domnitorului, dezvelit după moartea lui).

A murit asasinat, la 20 octombrie 1912, la Bârlad, fiind înmormântat în comuna Grivița. I s-a conferit "Coroana României" în grad de Mare Cruce. I s-a ridicat un bust la 14 iunie 1936, bust topit în perioada proletcultismului.

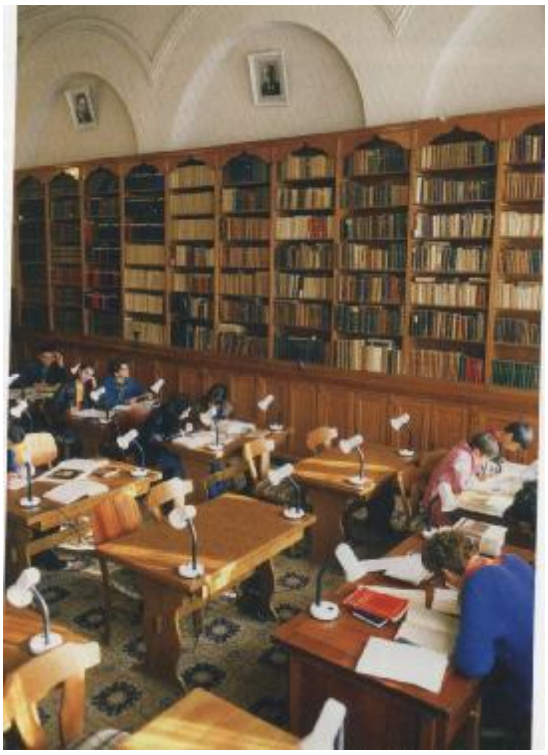

MUZEUL "VASILE PÂRVAN" se află situat pe strada Vasile Pârvan, nr.1 din municipiul Bârlad. A fost înființat printre primele instituții de cultură specializate din județ, la 10 aprilie 1914, de un grup de intelectuali entuziaşti, în frunte cu Gheorghe Constantinescu Râmniceanu şi pr. ec. Iacov Antonovici. Prima dată a funcționat în spațiul Casei Naționale, donația lui Stroe Belloescu. Clădirea actuală a Muzeului este monument de arhitectură, realizat în sec. al XIX - lea, după un proiect atribuit arhitectului italian Giovani Baldorossi.

Patrimoniul muzeului s-a constituit din colecții, profilate la început pe trei secții: arheologie - istorie, etnografie şi artă. De la o etapă la alta, numărul colecțiilor a crescut pe căile specifice : achiziții, donații sau cercetări proprii, încât astăzi, muzeul are următoarele secții: arheologie - istorie, ştiințele naturii, artă, oameni de seamă ai Bârladului.

Colecția de arheologie cuprinde diferite unelte de silex (răzuitoare, lame, străpungătoare şi vârfuri gravettiene), nuclee şi aşchii din paleoliticul superior descoperite în aşezarea de la Măluşteni. Pentru epoca neolitică sunt expuse topoare descoperite în aşezările de la Trestiana - Bârlad şi Balş - Valea Părului, vase specifice culturii Criş, provenite de

la Perieni, Pogoneşti şi Trestiana. De asemenea, ceramică cucuteniană cu forme şi decor variat.

Prefectura fostului județ Tutova, sec. al XIX-lea, Bârlad

Colecția cuprinde apoi vase caracteristice culturii “Noua” din perioada târzie a epocii bronzului, descoperite la Trestiana, Bădeana, Bârlad, instrumente şi piese de harnaşament de os provenite de la Horoiata (Bogdăneşti), seceri de bronz de la Băceşti, arme de bronz de la Fedeşti şi Bârlad.

Pentru perioada de cristalizare a civilizației geto - dacice, în prima epocă a fierului, dovezi sunt obiecte de podoabă din bronz (fibule) din inventarul mormintelor de la Trestiana, ceramică lucrată cu roata, tezaurele de monede romane de la Puieşti şi Conțeşti.

Apoi, vestigii ale populației autohtone din secolele III-IV : ceramică, unelte agricole, obiecte de podoabă.

Feudalismul timpuriu este dovedit prin monede bizantine, ceramică, cuțite de fier,obiecte de podoabă de la Prodana, o aplică de aur de la Pogoneşti, armament de la Bârlad.

Din perioada feudală, de remarcat sunt obiectele de uz casnic, uneltele diverse,

armament (sulițe, lănci, cămăşi de zale, bombarde, pinteni), descoperite în Cetatea de pământ a Bârladului.

MUZEUL COLECȚIILOR (str. Vasile Pârvan, nr. 4**)** aparține tot de Muzeul "Vasile Pârvan"şi a fost deschis in anul 1993, în Casa Sturdza, monument de arhitectură, construit în secolul al XIX –lea de Spătarul Alecu (Alexandru) Sturdza.

Secția de artă a Muzeului datează tot din anul 1914 şi a debutat sub numele de Pinacoteca Muzeului Județean Tutova. Pe simezele acesteia figurau lucrări semnate de N. Grigorescu, N. Tonitza, St. Dumitrescu, Ion Theodorescu - Sion, Stavru Tarasov şi alții.

Casa Sturdza, Sec. XIX, Bârlad, strada V. Pârvan, nr. 4

Începând cu anul 1980 şi până în prezent, prin transferuri, achiziții, dar mai cu seamă prin donația unor personalități bârlădene, patrimoniul a fost substanțial dezvoltat, muzeul având în expoziția permanentă un număr de şapte colecții:

1. Colecția de artă comparată Ritta şi prof. dr doc. Ion Chiricuță.
(n. la Bârlad în 1918, m.la Cluj în 1988);
2. Colecția de arta orientală şi extrem-orientală a doctorului Marcel Weinfeld (1917-1990, Bârlad);
3. Colecția de icoane şi artă populară din Moldova a doctorului Ştefan Bucevschi (n 1919 ,Visnicioara-m. 1999- Bârlad);
4. Colecția de icoane, obiecte de cult şi artă decorativă românească şi universală a preotului Vasile Ursăcescu.
5. Colecția de carte veche (sec. XVII - XX) şi de documente a prof. dr. doc. George Ivaşcu (n. Certeşti - Tutova 1911 -m. 1992 Bucureşti);
6. Colecția de artă contemporană a dr. Constantin Teodorescu (n. 1939 Murgeni - Vaslui);
7. Colecția de arme albe, uniforme militare, medalii a col. ing. Ion Negoescu (n.1913 Bârlad-m.1992 Bucureşti);

La colecțiile menționate se adaugă donațiile provenite din partea unor artişti, legați de Bârlad: Marcel Guguianu, Corneliu Vasilescu, Paul Neagu, Elena Uță -Chelaru, Costin Neamțu şi doua prezentări monografice : Ana Iliuț şi Ștefan Constantinescu.

În urma selectării lucrărilor provenite din transfer, achiziții şi donații, care reprezintă reale valori, a rezultat un lot care cuprinde peste 350 de lucrări, semnate de 78 de pictori, 32 de graficieni, 25 sculptori şi 14 artişti de artă decorativa, patrimoniu adunat în cca. 30 de ani.

COLEGIUL NATIONAL "GHEORGHE ROŞCA CODREANU" (str. N. Bălcescu, nr. 11)

"Clasul Fundației Codreanu" şi-a deschis cursurile la Bârlad la 20 octombrie 1846, ca una dintre cele mai vechi şcoli din Moldova, după Academia Mihăileană din Iaşi.După dorința testamentară a boierului filantrop Gh. Roşca Codreanu (1837), din averea sa urma să se deschidă o şcoală în Bârlad, în care să se predea şi limba latină.

Colegiul Național „Gh. Roşca Codreanu", sec. XIX, Bârlad, str. N. Bălcescu, nr. 11

Inaugurarea actualei clădiri s-a făcut la 27 aprilie 1886, iar după mai multe renovări construcția arată astăzi ca un frumos monument arhitectonic. În decursul timpului a avut mai multe denumiri: Gimnaziul " Codreanu" (1858); Liceul "Codreanu"(1864). Liceul "Codreanu" era al patrulea liceu înființat în cele două țări româneşti, după cele din Bucureşti, Iaşi şi Craiova, în urma reformei învățământului, din 1864, a lui Al. I.

Cuza. La împlinirea unui secol de existență (1946) a devenit Colegiul Național “Gh. Roşca Codreanu”, apoi Liceul “Gh. Roşca Codreanu” şi din nou Colegiul Național “Gh. Roşca Codreanu”, din 1996.

În cei 156 de ani de activitate, “bătrânul” liceu din Moldova a format numeroase personalități proeminente ale ştiinței, culturii şi literaturii române. La loc de cinste, se cuvine să amintim galeria celor 24 de academicieni, formați pe băncile liceului : Alexandru Philippide, Alexandru Vlahuță, Paul Bujor, Constantin Hamangiu, Garabet Ibrăileanu, Gheorghe Taşcă, Vasile Pârvan, Vasile Râşcanu, Ştefan Procopiu, Dumitru Bagdasar, Iulius Nițulescu, Constantin Tr. Nicolau, Iulian Gavăt, Martin Bercovici, Ştefan St. Bârsănescu, Barbu Lăzăreanu, Const. I. Manolache, Gheorghe P. Ivănescu, Florin Ciorăscu, George Călinescu, Scarlat Longhin, Ion Popescu - Zeletin, Nicolae Profiri, Ion Juvara.

Dintre profesorii de mare prestigiu, cu nume de rezonantă în învățământul românesc, care au funcționat la acest liceu menționăm pe : Ion (Iacov) Antonovici (1894 - 1923), Stroe Belloescu (1866 - 1897), Octav P. Botez (1909), Const I. Botez (1905-1913), Petre Constantinescu - Iaşi (1919-1927), Charles P. Drouhet (1900-1904), Dimitrie Evolceanu (1889- 1900),Emanoil Gaiu (1932), Marcel Guguianu (1946 - 1947), Constantin Parfene (1958), Ştefan Procopiu (1917 - 1919), I. M. Raşcu (1918 - 1919), Petre Todicescu (1924 - 1935), Vasite Țugulea (1956-2002), Valeriu Zanoschi (1957 - 1958), Mihail Berza (1931 - 1933), Gh. Fințescu (1899 - 1909), Constantin Popovici (1899 - 1901), Ştefan Vancea (1938 - 1940).

Statuia lui Nicolae Roşca Codreanu, precursor paşoptist, sculptură de V. Scutari, 1908, marmură, Bârlad, Bulevardul Epureanu, nr. 19

GHEORGHE ROŞCA CODREANU s-a născut la Bârlad, la 10 martie 1805. A primit instrucțiunea în casa părintească şi la Institutul Vasilian din Iaşi. Devine căpitan în Miliția moldovenească (1830 - 1832). Se îmbolnăveşte de ftizie şi se retrage la moşia din Văleni (Falciu), iar în 1837 pleacă la Viena, unde moare în acelaşi an. Lasă prin testament toată averea (572 ha) în scopuri filantropice, printre care şi deschiderea unei şcoli în care să se predea limba latină.

TEATRUL "VICTOR ION POPA" (str Republicii, nr. 268**)**

Ca un mare deziderat al bârlădenilor, a luat ființă la data de 20 martie 1955, Teatrul de Stat "Victor Ion Popa" , după numele scriitorului legat de oraşul Bârlad. Teatrul îşi are sediul în fosta sală a Curții cu Juri a județului Tutova (aripa de sud-vest

a prefecturii), amenajată astăzi într-o sală modernă cu 400 de locuri. Spectacolul inaugural a avut loc la 28 decembrie 1955 cu premiera piesei "Mielul turbat" de Aurel Baranga, în regia cunoscutului regizor Sică Alexandrescu. La unele succese ale

Teatrul Victor Ion Popa, 1890, Cutrea cu Juri a Palatului de Justiție Tutova, Bârlad, strada Republicii, nr. 268

teatrului şi-au adus contribuția mari personalități artistice care au colaborat ca regizori, actori şi scenografi: Radu Beligan, Dina Cocea, Marcela Rusu, Constantin Moruzan, Any Braeski, Mihai Tofan, Jules Perahim, critici de teatru: Valentin Silvestru, Dinu Săraru, Teodor Pracsiu, ş.a.

Pe aleile parcului, în fața teatrului, se găsesc busturile principalilor scriitori români: Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Ion Luca Caragiale, Ion Creangă, George Coşbuc, Victor Ion Popa.

STATUILE BÂRLADULUI

În afară de statuile menționate, sunt şi alte opere de artă plastică, care împodobesc municipiul, fiind amplasate în parcuri, scuare şi în fața unor edificii social – culturale şi de învățământ :

- Statuia lui Nicolae Roşca Codreanu, precursor paşoptist, sculptor V. Scutari, 1908, marmură, Bulevardul Iepureanu, nr. 19
- Stroe Belloescu, bust ridicat în fața bibliotecii din strada Republicii, nr. 149.
- Gh. Rosca Codreanu, bust în bronz, executat de sculptorul profesor, Gh. Alupoaei, amplasat în fața Colegiului Național cu acelaşi nume, din strada N. Bălcescu, nr, 11.
- Emil Gârleanu, bust în piatră, executat de prof. Gh. Alupoaei, situat în fața Şcolii nr. l, din strada N. Bălcescu, nr. 6.
- Dr. Constantin Codrescu. statuie realizată în 1903 de sculptorul F. Stork, marmură, amplasată în curtea Spitalului de Adulți, din strada Republicii, nr.300
- Caporalul Constantin Muşat, erou al Războiului de Reîntregire, statuie executată în 1927 de Dimitriu Bârlad, aflată pe strada Tecuciului, nr.2 (în curtea garnizoanei).
- Victor Ion Popa, bust bronz, montat pe soclu de marmură în fața teatrului care-i poartă numele, autor Florica Hociung , 1943.
- Mihai Eminescu, bust în bronz de C. Pasima, donația Fundației Dr. C. Teodorescu, amplasat în fața Teatrului “Victor Ion Popa”.

- George Enescu, una dintre cele mai frumoase statui, prima ridicată în țara noastră. Este opera sculptorului Ion Vlad, fost elev a lui Cornel Medrea, turnată în bronz la Bucureşti în anul 1957 şi inaugurată în ziua de 21 iunie 1959, pe un amplasament în Gradina Publică.

- Alexandru Vlahuță, bust în bronz, realizat de sculptorul Dimitriu Bârlad, 1924, amplasat pe aleea cu acelaşi nume din Grădina Publică.

GRĂDINA PUBLICĂ (str.Republicii, nr. 281) se află la extremitatea sudică a municipiului şi este una dintre cele mai vechi şi frumoase grădini din Moldova, alături de Grădina Copou din Iaşi şi Grădina din Roman. Inițiată în prima jumătate a secolului al XIX - lea şi-a mărit suprafața an de an, prin noi plantații de stejar, arțar, frasin, arbuşti ornamentali, etc. În ultimele decenii au fost alocate importante fonduri pentru modernizarea acestui obiectiv de odihnă şi cultură. Aici sunt amplasate statuile lui Alexandru Vlahuță şi George Enescu.

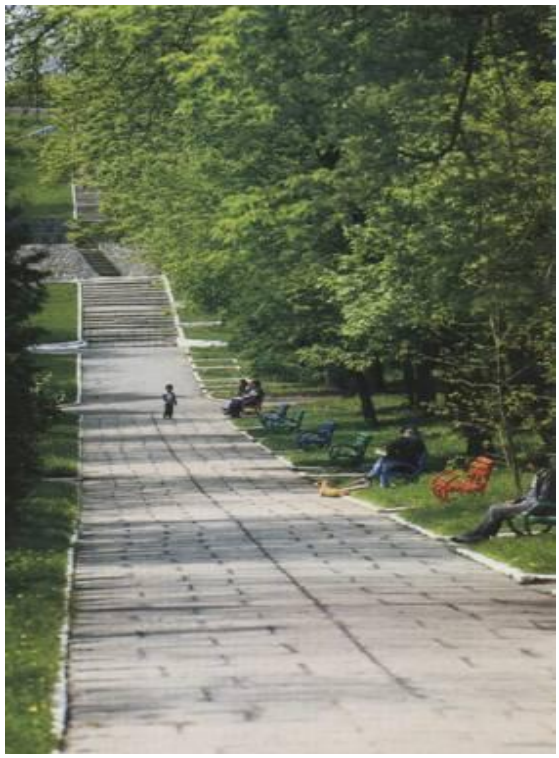

GRĂDINA ZOOLOGICĂ se găseşte în continuarea Grădinii Publice şi reprezintă un mare punct de atracție. A fost înființată în anul 1960, în urma inițiativelor specialiştilor de la Secția de Ştiințe ale Naturii din cadrul Muzeului "Vasile Pârvan". În decursul timpului, cu toate greutățile întâmpinate, şi-a sporit suprafața şi efectivele de specii de animale din țară şi din celelalte zone geografice.
Gradina cuprinde peste 70 de specii de viețuitoare, reprezentând

250 exemplare. Fac senzație în rândul vizitatorilor familiile de maimuțe, lei, șacali, câinele Dingo, lama sud - americană, antilopa africană, struțul, boul Zebu din India, cerbul pitic din China, cât şi specii indigene de cerbi carpatini, zimbri legendari, urşi din Carpați şi numeroase păsări din Delta Dunării şi Lunca Prutului (lebede, pelicani, egrete, etc.).

CASA CUZA se află situată în cartierul Podeni.

A fost construită de familia Cuza, în jurul anului 1812. Ion Cuza, care a trăit toata

viața la Bârlad era fiul lui Gheorghe Cuza, frate cu Ion Cuza, tatăl domnitorului. După Diploma de bacalaureat în litere, Alexandru loan Cuza s-a născut la Bârlad la 20 martie 1820. Şi-a făcut studiile la Galați, Paris şi la Academia Mihăileana din Iaşi. A fost preşedinte la Judecătoria Covurlui, apoi pârcălab al ținutului. Integrat în Miliția Moldovenească, urcă toate gradele până la colonel. Se căsătoreşte cu Elena Rosetti în 1844, la Soleşti.

La 5 (24) ianuarie 1859 a fost ales ca domnitor al Principatelor Unite. La 11/12 februarie 1866 a fost forțat să abdice, părăseşte țara şi moare la Heidelberg, la 15 mai 1873. A fost înhumat la Ruginoasa, iar după primul război mondial la Biserica “Trei Ierarhi” din Iaşi.

Ca semn de recunoştință, pentru primul domn al Principatelor Unite, bârlâdenii au renovat casa în care s-a născut şi au amplasat o placă în fața casei, la 20 martie 1990 (170 de ani de la naştere).

Casa Cuza, sec. XIX, Bârlad, str. Al. I. Cuza, nr. 95 A

ITINERAR TURISTIC HUŞEAN

Orașul Huși este situat în Podișul Central Moldovenesc, în partea estică, într-o mică depresiune, larg deschisă către râul Prut, înconjurată din trei părți de dealuri acoperite cu vii și livezi, ce încântă privirea călătorului care poposește pe aceste meleaguri. Dealurile care înconjoară, ca zidurile unei cetăți, sunt: Corni, Sara, Lohan spre nord și nord - vest, Dobrina la vest, Coțoi, Rusca și Vulpe - Voloseni la sud și Dric la est, altitudinea maximă a acestora fiind de 362 m. în dealul Dobrina.

Într-un cadru pitoresc cu frumuseți naturale deosebite și anotimpuri de vis, orașul dintre vii a încântat ochiul călătorilor din cele mai vechi timpuri. Marcus Bandinus, ajungând la Huși, în 1646, a fost uimit de dărnicia localnicilor, care aveau obiceiul să-i cinstească pe trecători cu vin bun din tidve. Încântat de frumusețea locurilor, scriitorul Bogdan Petriceicu Haşdeu compara Huşul cu celebra stațiune cehă Karlsbad (azi Karlovy-Vary). Nicolae Iorga, în călătoria din 1902 îl găsea un oraş mort, dar clădirile arată multă tragere de inimă și de dorință naivă de a înfrumusețа. Toți cei care au călcat pe străzile orașului cu topos binecuvântat au scris despre frumusețile lui în orice anotimp: Costache Olăreanu, Virgil Caraivan, Gheorghe Chiper și cu mult mai înainte, Barbu Nemțeanu.

Cadrul natural şi clima favorabilă, a făcut ca zona să fie locuită din cele mai vechi timpuri. Descoperirile ocazionate de lucrări edilitare au scos la iveală resturi ceramice neolitice de aspect cucutenian. Alte vestigii, constând din ceramică, vârfuri de săgeți din bronz şi podoabe din acelaşi metal, vârfuri de lance şi pumnale de fier, datează din perioada târzie a fierului.

Originea toponimicului Huşi provine, se pare, de la numele boierului Husul (Hus), care avea proprietăți în acel loc pe timpul voievodului Ştefan cel Mare (22 ianuarie 1495).

Renumit centru viticol, încă din veacul al XV - lea, oraşul se va dezvolta în timpul lui Ştefan cel Mare, care construieşte la Huşi o curte domnească, folosită mai târziu de Bogdan al III -lea.

La Huşi au avut reşedință domnească Petru Rareş, Iliaş Rareş, Alexandru Lapuşneanu, loan Vodă cel Cumplit, Petru Şchiopul.

CURTEA DOMNEASCĂ (str. Mihail Kogălniceanu, nr.19), era situată lângă Biserica "Sf. Apostoli Petru şi Pavel", pe locul actualului palat episcopal, în subsolul căreia se află pivnițele domneşti. Curtea Domnească este menționată în documente din vremea domniei lui Ştefan cel Mare. Reşedințele domneşti erau amplasate cu

intenții strategice: Romanul păzea calea de pe Valea Siretului, Vasluiul ocrotea valea Bârladului, Cetatea de pământ ferea oraşul Bârlad de invaziile tătăreşti. La Huşi nu a construit o cetate deoarece linia Prutului era apărată de cetățile de pe Nistru, puternic fortificate. Pe tăpşanul de la poalele codrului, ce cobora de la Dobrina, Ştefan cel Mare şi-a ridicat curtea domnească şi o biserică folosită ca

paraclis al curții în secolul XV. În veacurile următoare, după numeroase modificări ce i se aduc, mai ales după instalarea Episcopiei de Huşi (sec. XVI), această curte decade şi se ruinează. Starea de degradare a edificiului îi va determina pe cronicari să menționeze că aceste curți "sunt surpate, numai beciurile stau până astăzi". Beciul existent sub Palatul Episcopal, pe lângă zidăria de pe vremea lui Ştefan, mai păstrează o uşă cu ancadrament de piatră ecarisată, cu arc ogival, în stil gotic târziu, specifice epocii lui Ştefan cel Mare.

Săpăturile arheologice, din jurul fostei episcopii, au scos la iveală vestigiile unei construcții de formă dreptunghiulară, cu fundație de piatră, o parte din zidărie şi un planşeu pavat cu piatră de talie mare şi mijlocie. Acest edificiu, lung de 14 m şi lat de 7 m., identificat cu unele dependințe ale vechiului palat domnesc, era legat de un zid de piatră din veacul al XV - lea.

MUZEUL EPISCOPIEI HUŞILOR a fost până în anul 2004 este adăpostit până în anul 2004 în Palatul Reşedinței Episcopiei de Huşi, funcționând astăzi într-un spațiu special amenajat prin grija Episcopiei Huşilor, în fosta casă Iancu Berea, monument de arhitectură. Palatul însuşi este un monument de arhitectură construit în 1784, pe timpul episcopului Iacov Stamati, reformator al şcolilor în spirit luminist. Muzeul Eparhial a fost organizat în două camere din Palat, la inițiativa Episcopului cărturar Iacov Antonovici, în anul 1926. Au fost adunate, cu străduința pr. ec. Vasile Ursăcescu, obiecte vechi de artă bisericească de o mare importanță istorică. Muzeul a fost desființat, odată cu Episcopia Huşilor, în anul 1949.

În anul 1995, cu prilejul împlinirii a 500 de ani de la ctitorirea Bisericii "Sf Apostoli Petru şi Pavel" de către Ştefan cel Mare, s-a reînființat Muzeul Eparhial. Odată cu reactivarea Episcopiei Huşilor, la 15 septembrie 1996, P.S. Ioachim, a reorganizat muzeul în trei camere şi un hol mare. Sunt adunate 730 de icoane, 140 de obiecte de cult adunate de la parohiile din Eparhia Huşilor. Se remarcă icoanele

Palatul Episcopal Huşi, sec. XVIII-lea, str. Mihail Kogălniceanu, nr. 19

împărăteşti "Maica Domnului cu Pruncul" din sec. al XV -lea şi "Sf. Diaconi Ştefan şi Prohor" de la începutul sec. al XVII-lea, repictate de zugravul Radu, la 1741, „Izvorul Tămăduirii" din sec. al XIX – lea, şi altele.

MUZEUL MUNICIPAL HUŞI (str. General Teleman, nr.8**)**

Muzeul a luat ființă la 23 decembrie 1956 din inițiativa profesorului Ștefan Bujoreanu (fostul asistent al ilustrului prof. Oreste Tafrale), ajutat de prof. Mihai Ciobanu, director la Arhivele Statului, iar mai târziu, după trei ani de înv. Gheorghe Melinte, care a avut o mare contribuție, în organizarea şi extinderea lui. Până în anul 1982 a funcționat în Palatul Episcopal.

Deține următoarele colecții: istorie - arheologie, artă, etnografie şi ştiințe ale naturii. Pentru îmbogățirea colecțiilor, s-au organizat cercetări arheologice la aşezarea neolitică de la Huşi, cetatea dacică de la Moşna, cimitirul prefeudal de la Arsura – Mogoşeşti, în special Cetatea traco-dacică, sec IV-II a.Chr. de la Buneşti, comuna Buneşti –Avereşti. Cercetările au fost valorificate ştiințific de regretatul

Casa Adam Mitache, sec XIX, Huşi, str. Gen. Teleman, nr. 8

director Violeta Veturia Teodoru-Bazarciuc. Prezența tezaurelor din obiecte de metale prețioase, aur şi argint, depozite de unelte din fier, ceramică lucrata cu mâna, obiecte din import greceşti, confera Cetății de la Buneşti rolul de centru cel mai important al civilizației dacice la est de Carpați. Expoziția permanentă a secției de istorie cuprinde importante materiale arheologice din paleolitic cuprinde importante materiale: din paleolitic - silex la Curteni; din neolitic unelte şi arme de silex, descoperite la Huşi şi Curteni; din epoca bronzului - arme şi podoabe din bronz descoperite la Ghermăneşti,

vestigii care ilustrează evoluția culturii carpo-dacice din secolele III - IV : ceramică (Vetrișoaia și Arsura), fibule digitale din bronz provenite de la Cordeni și Vutcani.

Secția etnografie conține piese care exemplifică principalele ocupații ale locuitorilor din zona Huşilor. Se remarcă obiectele de artă populară decorate cu “Pomul vieții”, motiv de origine indo-europeană.

VINOTECILE HUŞULUI

1.Grupul Şcolar Agricol Huşi posedă două vinoteci : una veche, fondată în 1909 şi adăpostită în cramă–pivniță, construită între 1936 - 1945 şi o alta nouă, într-o construcție modernă, ridicată între anii 1974-1978, cu o sală de degustări pentru elevi şi pentru protocol, plus alte dependințe. Ideea proiectului aparține ing. Vsevolod Moleavin şi Avram D. Tudose, doctor în viticultură. Cele mai vechi băuturi din vinoteca liceului datează din 1948 (coniac) şi 1949 – (vinuri). Se păstrează circa 25.000 de sticle din recolte succesive din cele 10 ha de vie ale liceului, precum si eşantioane din alte zone viticole.

Cartea de onoare a liceului păstrează impresiile şi semnăturile unui număr mare de personalități ale vieții sociale, culturale, politice şi literare din țara noastră şi de peste hotare ca : Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Nicolae Titulescu, George Enescu, Octavian Goga, Liviu Rebreanu, Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, George Topîrceanu, Mihai Ralea, Ion Minuleacu, G. Călinescu, C.C. Giurăscu, Mihai

Codreanu, Păstorel şi Ionel Teodoreanu, Marin Preda, Constantin Ciopraga, N. Gh. Lupu, Romulus Vulpescu, Grigore Vieru, şi mulţi alţii. Din multitudinea de impresii, rămase în timp, merită să redăm pe cea a lui N. Iorga din anul 1936 : "în şcoala de viticultură "D. Cantemir" din Huşi şi în vinoteca sa, se merită să se intre ca într-un templu măreţ şi unic al ţării, covârşit de respect şi cu pălăria în mână".

2. Vinoteca de la "Vidişamp" (fostă I.A.S.) a luat fiinţă în 1959, iniţiativa şi proiectul aparţinând regretatului director ing. Dr. Ion Neamţu. Păstreză câteva zeci de mii de sticle cu băuturi din viile proprii şi din alte colţuri de ţară.

3. Vinoteca Episcopiei de Huşi are o colecţie din vinurile podgoriei Episcopiei, păstrată în "hruba" lui Ştefan cel Mare de sub Palatul Episcopal.

4. Microvinoteca personală a prof. dr. Avram D. Tudose, rod a 45 de ani de activitate profesională, are butelii având pe etichete semnaturile unor personalităţi de prim rang ale culturii, ştiinţei, literaturii sau vieţii artistice ca: Mihail Sadoveanu, G. Călinescu, Ion Minulescu cu soţia Claudia Milian, Mihai Ralea, Tudor Vianu, Victor Eftimiu, Şerban Cioculescu, Marin Preda, Vasile Militaru, Constantin Prisnea, Ioana Radu, George Vraca, George Lesnea, Paul Popescu - Neveanu, V. Voiculescu, Al.

Giugaru, V.D. Cotea, Grigore Vieru. Cele mai multe băuturi aparţin Domeniilor Coroanei Regale şi au aproape un secol.

5. Microvinoteca fostului ing. dr. Ion Neamţu, avea 400 de eşantioane cu probe vinicole din circa 20 de ţări.

MUZEUL VITICOL, aflat în fosta locuinţă a directorului Şcolii de viticultură "D. Cantemir", înfiinţată la 15 ianuarie 1908. Muzeul este iniţiativa şi opera ing. dr. Avram D. Tudose. Este compus din vechi exponate care vorbesc despre tehnologia vinului şi viticulturii folosite de-a lungul vremurilor, precum şi o insolită colecţie de butuci de vie cu aspect zoomorf. Muzeul a fost inaugurat la 29 iunie 1966 şi cuprinde peste 500 de exponate.

Liceul Teoretic Cuza Vodă, Huşi, 1889, str. Mihail Kogălniceanu, nr. 15

LICEUL "CUZA – VODĂ" (str. Mihail Kogălniceanu nr. 15). A fost şi este şcoala cea mai prestigioasă a Huşului, numită de Paul Popescu - Neveanu, un mare psiholog, fost elev al liceului, "Academia de la Huşi". A luat fiinţă ca

gimnaziu în anul 1889, sub numele de “Gimnaziul Anastasie Panu” (1894) transformat în anul 1918 în Liceul “Cuza – Vodă”. Localul vechi, care se găseşte şi astăzi, a fost construit între anii 1914 - 1916 şi a avut mult de suferit în urma cutremurelor din anii 1940,1977, 1986.

Oraşul Huşi şi binecunoscutul liceu au crescut mulţi oameni care vor deveni personalităţi proeminente în viaţa culturală şi ştiinţifică de mai târziu. Aici s-au format academicienii : Radu Cernătescu, Emil Crăciun, Mihai Costăchescu, Anastasie Fătu, Gh. Ghibăneseu, Petre Constantinescu - Iaşi, Nicolae Hortolomei, Neculai Gh. Lupu, Constantin Macarovici, Gheorghe Săulescu, Mihai Ralea, Iacov Antonovici, Melchisedec Ştefanescu, profesorii universitari dr. de mare prestigiu: Ion Gugiuman, Gh. Focşa, Mihai Iancu, Emil Hurmuzache, Petre Pogângeanu, Mihai Selaru, Constantin Toma, Ioan Petru, Alexandru Obreja, Mircea Chifan, Paul Popescu - Neveanu, Dumitru Alistar, Petre Jitaru, Mihai Kernbach, scriitorii: Anton Holban, Gh. Vasilescu, Const. Asiminei, D.D. Soitu, Chiper Dinograncea, Cezar Ivănescu, Costache Olăreanu, Nicolae Dunăreanu, criticul literar Theodor Codreanu, poetul Ion Alex. Angheluş, pictorii : Octavian Angheluţă, Adam Bălţatu, Ştefan Dumitrescu, Viorel Penişoară, Viorel Huşi, actorii : Alexandru Giugaru, Constantin Codrescu, Octavian Cotescu, Vasile Vasilache, muzicienii: Mihai Cozmei, George Vintilă, Constantin Prichici, sculptorii : Vasile Aciobăniţei, Mihai Onofrei.

BISERICA “Sf. APOSTOLI PETRU SI PAVEL”

Istoricul Catedralei Episcopale este în strânsă legătura cu istoricul oraşului Huşi, oraş aşezat aproape de Prut şi într-o poziţie strategică datorită pădurilor şi dealurilor înconjurătoare. Ştefan cel Mare a găsit de trebuinţă că, în interesul apărării ţării de turci şi tătari, să-şi construiască o reşedinţă de vară şi o biserică pentru curtea domnească, după cum se ştie, neînzestrând-o cu moşii după obicei.

Biserica „Sfinţii Apostoli Petru ţi Pavel”, 1495, Huşi, str. Mihail Kogălniceanu, nr. 19

După cum reiese din pisanie, Biserica a fost înălţată şi sfinţită în anul 1495. Biserica nu era prea mare, de formă dreptunghiulară, din piatră şi cărămidă, decorată la exterior cu cărămidă smălţuită, iar deasupra se vedeau firidele cu discuri colorate. Uşile şi ferestrele aveau ancadramente de piatră traforată. Biserica a durat două secole, până la marele cutremur din

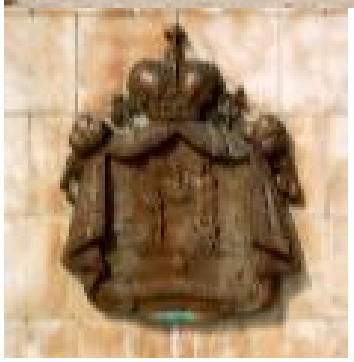

1692, când i-au căzut turnurile şi i-au crăpat zidurile. Peste mulți ani, în 1756, episcopul Inochentie, cu ajutor domnesc de la Matei Ghica, şi cu mijloace proprii, dărâmă până la temelie vechea biserică a lui Ştefan cel Mare şi construieşte una noua, rămânând numai pisania, care o pune deasupra uşii. În cursul anilor a fost prădată de turcii biruitori în lupta de la Stănileşti (1711), devastată şi arsă de tătari (1740), grav avariată în urma cutremurului din 1802 (numit cel mare). În 1803, episcopul Meletie, dărâmă turnurile şi zidăria până la ferestre, zidind-o de această dată cu un turn. În 1890 biserica este pictată de vestitul pictor Gh. Tattarăscu, sub episcopul Silvestru Bălănescu. Sub păstorirea lui Nifon Criveanu (1934-1939), biserica a fost consolidată din nou, s-a turnat şi s-a aşezat un clopot nou de 1750 kg în clopotnița nou construită la poartă.

O dată cu reinființarea Episcopiei de Huşi şi numirea P.S. Ioachim Mareş, începând cu anul 1996, biserica a intrat într-o nouă fază de consolidare şi amenajare: s-a executat pictura murală şi iconografică de pictorul Dumitru Bănică, s-a aşezat o noua catapeteasmă şi noul mobilier lucrat de profesorul Alexandru Huțanu, s-a pardosit biserica cu marmură, s-a împodobit Sfântul lăcaş cu candelabre şi obiecte de cult, s-a dezvelit în fața catedralei statuia Iui Ştefan cel Mare, executată de sculptorul prof Gh. Alupoaei din Vaslui.

Ca un bun pastor duhovnicesc şi om de cultură, P.S. Ioachim a continuat editarea lucrării “Cronica Episcopiei Huşilor”, care a apărut anual din 1995, a reînființat muzeul eparhial în incinta Palatului Episcopal, şi a redeschis Seminarul Teologic Liceal şi Şcoala de cântăreți bisericeşti.

MONUMENTELE HUŞULUI

1. CENOTAFUL (în incinta Episcopiei) ridicat de Episcopul Silvestru Bălănescu şi mormintele episcopilor Grigorie Leu şi Iacov Antonovici.

2. MONUMENTUL LUI VENIAMIN COSTACHE, fost episcop al Huşilor (1792 - 1796, născut la Roşieşti). Ctitor este tot episcopul Silvestru Bălănescu care-l dezveleşte în octombrie, 1893. La început monumentul fusese amplasat în rondul din fața Bisericii. A fost mutat în vremea episcopului Nifon Criveanu (1939) în locul de astăzi, la est de Catedrală. În locul lui a fost ridicată o frumoasă troiță de lemn de stejar sculptat, în stil românesc.

3. MONUMENTUL GENERALULUI GHEORGHE TELEMAN (str. Mihail Kogălniceanu, în parcul Cuza Vodă).

Bustul de bronz, aparţinând sculptorului G. Vignali Firenze, a fost ridicat în 1914 din inițiativa locuitorilor oraşului. Pe soclu se află un basorelief din bronz cu o scenă de luptă reprezentând pe dorobanții români la asaltul Plevnei. Tot pe soclu, în partea superioară, sunt inscripționate cuvintele, care se constituie într-o scurtă biografie: “Marelui cetățean, general Gheorghe Teleman. Acest monument ridicat în anul 1914, în oraşul Huşi, prin subscripție publică, din inițiativa prietenilor politici din județul Fălciu. General de Divizie Gheorghe Teleman, născut la 1838, luna octombrie în 22. Maior în campania anului 1877 - 1878, unde a luat parte activă la asaltul de la Smârdan. Deputat, senator, prefect şi şef al partidului conservator din Jud.Fălciu, posesor al mai multor ordine şi decorațiuni. Decedat la 1913, luna iunie în 4”.

Grup statuar în memoria Eroilor din Primul Război Mondial, sculprtor Mihai Onofrei, 1928, Huşi, Str. Gen. Teleman (în Parcul Dacia)

4.GRUPUL STATUAR ÎN MEMORIA EROILOR DIN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (str. General Teleman, Parcul Dacia), operă în bronz a sculptorului fălcian Mihai Onofrei, ridicată în 1928. Monumentul reprezintă un soldat turnat în bronz, care primeşte cununa biruinței din partea țării, sugerată alegoric de o fată. Pe un soclu înalt sunt săpate cuvintele : “Închinare eroilor noştri”.

5. ALEXANDRU IOAN CUZA (str. Mihail Kogălniceanu, în parcul cu acelaşi nume), bust în bronz de sculptorul huşean Vasile Aciobăniței. A fost ridicat în anul 1959, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la Unirea Principatelor Române. Pe soclu sunt cuvintele: Alexandru Ioan Cuza (1820 - 1873), primul domnitor al Principatelor Unite (1859 – 1866). Locul de naştere al lui Cuza este mult controversat. Este considerat de unii istorici şi oraşul Huşi, unde se găsea familia Cuzeştilor.

6. MIHAIL KOGĂLNICEANU (str. Mihail Kogălniceanu, în fața liceului cu acelaşi nume), bust sculptat în piatră de huşeanul Vasile Aciobăniței. Pe soclu sunt datele : 1817- 1891.

7. ION PATRAŞ, erou al Revoluției din 1989, general maior căzut cel dintâi la Otopeni în ziua de 23 decembrie 1989, Statuia se află în Parcul “Dacia”, şi este o donație a Unității de Jandarmi din Bacău.

TURISMUL ÎN ZONA MUNICIPIULUI HUŞI

Turismul, considerat în epoca contemporană ca un domeniu ştiinţific complex, răspunde imediat unor activităţi practice de cunoaştere a frumuseţilor naturale deosebite, a creaţiilor umane de-a lungul timpului, dar şi a ospitalităţii tradiţionale a moldovenilor.

Prof. Jaques Joly de la Universitatea Sorbona (Paris), definind turismul, arată pe drept cuvânt că : "turism şi prosperitate sunt legate indisolubil". Dacă ne referim la coordonatele turistice ale ţinutului huşean, constatăm că sunt elemente care permit o practicare intensă: peisaje atractive de păduri, vii, livezi, monumente. De la începutul istoriei scrise, ţinutul Huşului a fost cunoscut ca un ţinut al bogatelor podgorii, al variatelor livezi şi al bătrânilor codri de foioase de la Dobrina. Dimitrie Cantemir, marele scriitor iluminist, din părţile acestea, vorbea cu admiraţie de Ţinutul Falciului în "Descrierea Moldovei". Desfăşurarea activităţii turistice este favorizată şi amplificată de Şoseaua Internaţionala E 581, care constituie linia cea mai directă dintre Bucureşti şi Chişinău prin Vama Albiţa. Deoarece prin Huşi se fece legătura

dintre ţinuturile centrale ale Moldovei, pe drumurile ce vin de la Bârlad, Vaslui şi Iaşi cu Republica Moldova, prin podul de la Albiţa de peste Prut, în această zonă a existat din cele mai vechi timpuri o activă viaţă de ospeţie. În documente este pomenit Hanul Vechi, care mai târziu va purta numele de Hanul "Mârzoaia", amplasat la răscrucea drumurilor comerciale din Huşi în secolele XVI - XIX. În prezent călătorul poate folosi un modern hotel.

HOTELUL "DIMITRIE CANTEMIR", din strada Republicii nr 2, de 2 stele, dat în folosinţa în 1983, dispune de 50 camere cu 108 locuri, restaurant cat. I, cramă, loc de parcare. Hotelul aparţine de SC "RACOVA" SA Vaslui, director general fiind Adrian Porumboiu.

MOVILA RÂBÂIA DIN SATUL RÂŞEŞTI se găseşte în apropierea Punctului de frontiera şi a Vamei Albiţa. Vestita movilă a întreţinut imaginaţia oamenilor cu nenumărate legende despre acest loc. Construcţia, care domină peisajul văii largi a Prutului, este un monument unic ca mărime şi formă din ţara noastră. Este o ridicatură uriaşă de pământ, în formă conică, cu 20 m. înălţime şi

Tumul, sec. IV-III a. Chr., sat Râşeşti, Comuna Drânceni (movila Rîbîia)

cu o circumferință la baza de 200 m. Movila este înconjurată de un val circular de pământ de aproape 15 - 20 m. înălțime. Cea mai veche informație scrisă datează din anul 1415, când este pomenită într-un document de Alexandru cel Bun. Cercetările au dovedit că movila ascunde mormântul unui rege scit (sec, al III - lea î.e.n) şi este cel mai mare tumul funerar de felul acesta din țară.

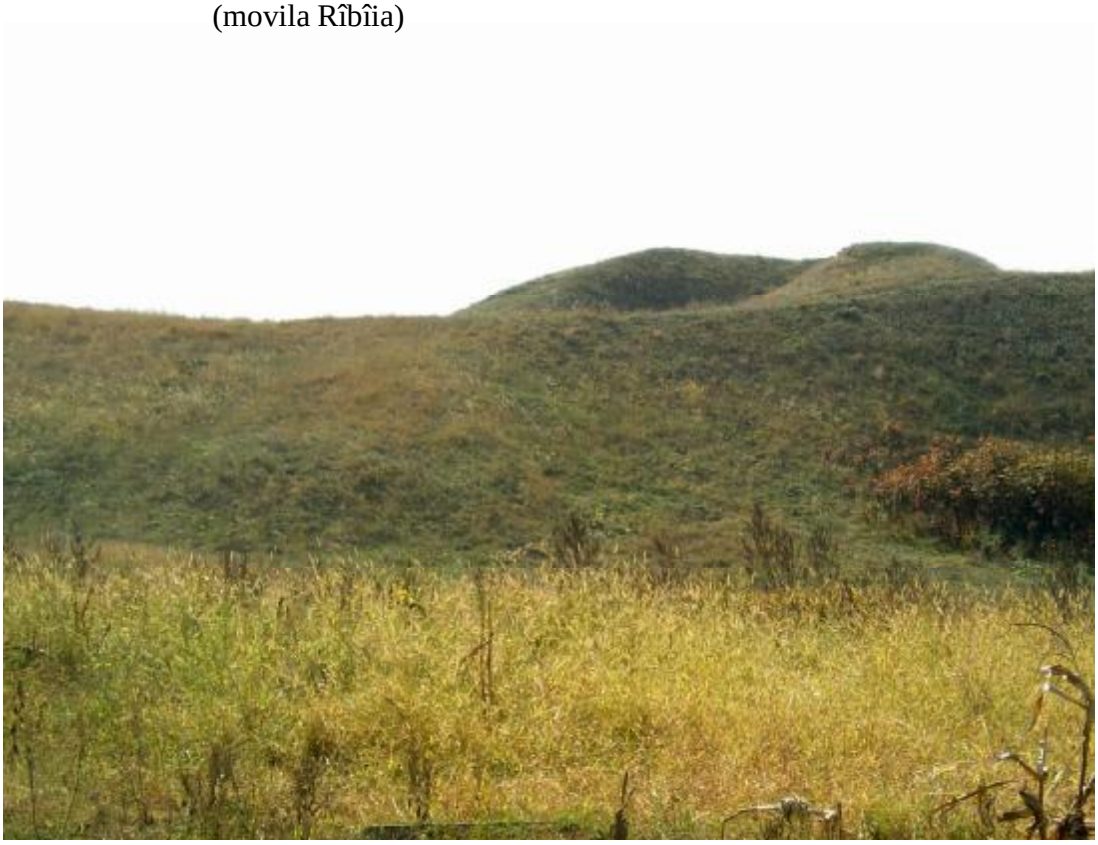

MĂNĂSTIRILE JUDEȚULUI VASLUI

În străvechile ținuturi ale Vasluilui, Tutovei şi Fălciului, în păduri izolate pline de taine şi liniște duhovnicească, s-au înălțat de-a lungul veacurilor schituri, biserici şi mănăstiri, prin osârdia unor drept credincioşi voievozi, boieri - dregători domneşti, înalte fețe bisericeşti cu mare dragoste de țară şi credința strămoşească.

Marele nostru istoric, Nicolae Iorga, cercetând şi admirând monumentele noastre bisericeşti spunea (în 1904) pe bună dreptate : că bisericile "cuprind în sine mai multe lucruri: un meşteşug de a clădi, care nu se mai obişnuieşte, o frumusețe care nu se mai poate îndeplini, şi pe lângă aceasta o sumă mai mare sau mai mica de amintiri, ceva din viața oamenilor care s-au strecurat rugându-se, luptând, plângând, trăind între acele ziduri sau între pereții aceia"[1].

Schiturile şi mănăstirile seculare, alături de documentele vechi care le atestă, de însemnările bătrânilor cronicari, de legendele şi tradițiile populare, sunt nesecate izvoare care ne ajută să cunoaştem şi să înțelegem mai bine istoria zbuciumată a poporului român.

La început (sec. XV - XIX) locaşurile de închinăciune, construite în codru departe de privirile năvălitorilor, erau mici, din bârne de lemn. Un scriitor, cunoscător a vieții monahale, făcând o comparație cu marile domuri din apus spunea: "Nu ştiu dacă mă înşel; în bisericuțele noastre de lemn în stil bizantin, oricât de vechi, îmi pare că pot respira mai uşor decât în unele arhitecturi de piatră ale catedralelor din apus"[2]

Prin construcția schiturilor vechi şi apoi a bisericilor, mănăstirilor, meşterii populari ai locurilor au înscris în istoria arhitecturii bisericeşti din această parte a Țarii de Jos, procedee şi metode originale privind dimensiunea locaşurilor de cult, boltirea naosului şi pronaosului, absidele, decorația interioară, turlele şi acoperişul. Se poate observa până astăzi că meşterii au statornicit stilul moldovenesc, îmbinând cu simțul proporțiilor elemente de arhitectură populară cu alte stiluri cunoscute. Este evident acest stil, mai cu seamă la Bisericile lui Ştefan cel Mare de la Huşi şi Vaslui, precum şi la frumoasa biserică a mănăstirii Fâstâci, ctitorie a lui Mihail Racoviță.

Zugravii moldoveni au realizat în bisericile mănăstirilor o pictură care îmbină cu măiestrie nuanțarea culorilor, în conturarea luminelor şi umbrelor, realizând cu pricepere, după plastica şi regulile hermeneutice, statornicite de Biserica Bizantina Ortodoxă, idei dogmatice, principii morale, scene din istoria biblică, portrete de sfinți sugestive, fapte şi momente din viața bisericii. Pictura veche a fost restaurată şi conservată de oameni cunoscători după anumite metode moderne.

În toate mănăstirile se folosesc valoroase obiecte de cult, cu valoare istorică şi artistică: potire, candelabre, sfeşnice, etc. Unele obiecte sunt făurite din metale

prețioase, iar unele broderii si epitafe au fire de aur şi argint. Sunt strane vechi şi noi, frumos sculptate, cu mare valoare artistică.

La loc de cinste, la toate mănăstirile, se află cărțile de cult (psaltiri, evanghelii, minee, octoihuri, moliftelnice), păstrate cu sfințenie, transmise de la un călugăr la altul, fiecare carte având istoria sa legată de evenimente, cataclisme, boli (însemnate cu migală pe marginea Cărților Sfinte).

În decursul veacurilor unele ocârmuiri au fost vrăjmaşe Bisericii Ortodoxe, la care s-a adăugat nepăsarea unor oameni şi astfel, se mai pot vedea şi astăzi răni adânci lăsate pe ziduri sau pe pictura din biserică.

Bisericuțile mănăstirilor au avut mult de suferit (în special turlele şi clopotnițele) în urma cutremurelor de pământ din anii : 1471, 1692, 1738,1802, 1837, 1896, 1940, 1977, 1986, 1990. Majoritatea schiturilor au fost desființate de două ori: în 1864, prin aplicarea Legii lui Cuza, privind secularizarea averilor mănăstireşti, când călugării s-au risipit, iar bisericile au fost părăsite şi în 1959, când prin Decretul 410, regimul comunist a desființat din nou mănăstirile.

După anul 1990, o dată cu îndepărtarea regimului ateu, toate mănăstirile vechi au fost reînființate şi restaurate, căpătând înfățişarea de odinioară. S-au construit noi paraclise, chilii, trapeze şi dependințe gospodăreşti. Prin grija Episcopiei de Huşi, Protoeriilor şi Stărețiilor s-au făcut reparații capitale la toate bisericile mănăstirilor vechi, s-au restaurat pictura şi sculptura anterioară, s-au procurat noi obiecte de cult şi cărți bisericeşti. Multe mănăstiri au înființat ateliere de pictură, croitorie şi broderie, gospodării anexă pentru viețuitorii mănăstirii.

Dar cea mai mare realizare este înălțarea din temelii a noilor mănăstiri ca mănăstirile: Moreni, Ştefan cel Mare (Movila lui Burcel) “Schimbarea la Fața” Dobrina Huşi.

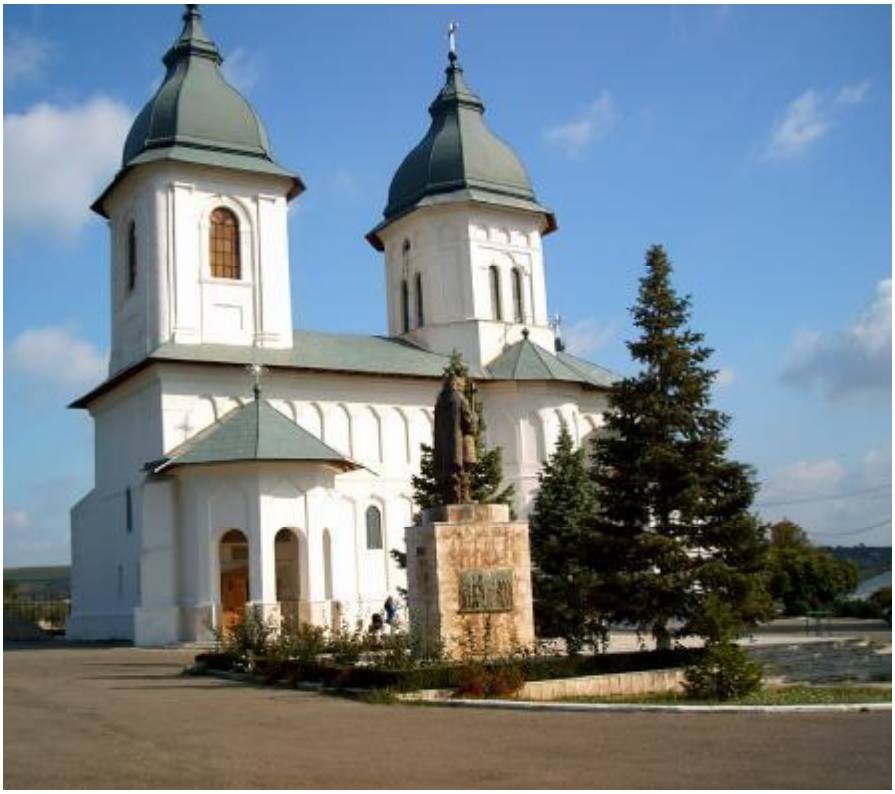

Biserica „Sfinții Apostoli Petru şi Pavel, 1495, Huşi, str. Mihail Kogălniceanu, nr. 19

BISERICA "SF. APOSTOLI PETRU ŞI PAVEL" HUŞI

Biserica cu hramul "Sf. Apostoli Petru şi Pavel" din "orăşelul bisericilor" a fost construită de Ştefan cel Mare, pentru curtea domnească, pe un loc pitoresc aflat între Drăslăvăț şi Şara, la poalele Lohanului. După cum reiese din pisania, în limba slavonă aflată deasupra uşii de la intrare, Biserica din Huşi a lui Ştefan a fost târnosită la 30 noiembrie 1495:

"Binecredinciosul şi iubitorul lui Dumnezeu, Io Ştefan Voievod, cu mila lui Dumnezeu, domn al țării Moldovei, fiul lui Bogdan Voievod, a început a zidi această biserică în numele sfinților şi întru tot lăudaților mai marilor apostoli Petru şi Pavel, ce este în Husso (Huşi), pe Drăslăvăț, şi s-a săvârşit în anul 7003, iar al domniei lui al XXXVIII - lea curgător noiembrie 30".

Ca toate construcțiile lui Ştefan cel Mare şi Biserica domnească din Huşi a fost clădită din piatră, pentru a rezista cât mai mult vicisitudinilor vremii. La început, biserica nu era prea mare şi avea forma dreptunghiulară, încăpătoare pentru oamenii de la curte şi pentru sătenii din micul sat aflat în apropiere. În exterior, peste postamentul de piatră era "un strat de cărămidă aparent smălțuită", iar deasupra se vedeau firidele şi discuri colorate, galbene, verzi şi albastre. Uşile şi ferestrele aveau ancadramente de piatră înflorită. Biserica curții domneşti a lui Ştefan cel Mare s-a transformat după 100 de ani în Biserica Episcopiei de Huşi, înființată ca a patra Eparhie a Moldovei (după Mitropolia Iaşi şi Episcopiile de Roman şi Rădăuți), sub

domnitorul Moldovei Ieremia Movilă şi a fratelui acestuia Mitropolitul Gheorghe Movilă. Din documentele vremii reiese că Episcopia de Huşi a fost înființată în 1592 sub domnia lui Ieremia Movilă (1595 - 1606) care stabileşte proprietățile lăcaşului şi pe episcopul Ioan. Se presupune că a fost locotenent de episcop (1592 - 1598) şi apoi episcop, toamna 1598 - 5 mai 1606, când a trecut la Rădăuți. Este cunoscut şi sub numele de Ioan de la Râşca, după numele mănăstirii şi centrului de spiritualitate isihastă a lui Macarie.

De-a lungul veacurilor biserica a avut mult de suferit, atât din pricina cataclismelor cât, mai cu seama, din pricina oamenilor: a fost afectata de cutremurile din anii 1692 (s-au fisurat pereții şi au căzut turlele), 1802, 10 noiembrie 1940, 1977, 1986. A fost prădată de turcii biruitori la Stănileşti pe Prut, în anul 1711, devastată şi arsă de tătari în 1740. Prin desființarea abuzivă a Episcopiei de către regimul comunist în anul 1949, biserica a deservit mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru şi Pavel".

Dar bunul Dumnezeu a rânduit ca pe scaunul vlădicesc din Huşi să se perinde de-a lungul timpului ierarhi care au strălucit ca oameni de cultură, dar şi ca buni gospodari ce au reclădit din temelii, consolidat sau restaurat Sfânta Biserică ştefaniană a Episcopiei Huşilor.

Din galeria marilor înaintaşi ai ierarhilor români se detaşează personalitățile episcopilor:

- Dosoftei (Dimitrie Barila), mare poet, cărturar şi traducător, care înainte de a ajunge Mitropolit al Moldovei este episcop de Huşi 1658 – 1659. Este autorul de mai târziu a "Psaltirii în versuri" (1673).
- Inochentie, episcop de Huşi între anii 1752 - 1782, a fost unul dintre cei mai buni gospodari ai Episcopiei huşene (Melchisedek). El a hotărât ca biserica lui Ştefan cel Mare, afectată de cutremurele din 1 692 şi 1738, sa fie refăcută din temelii, păstrându-se numai pisania de deasupra uşii. Cu ajutorul domnitorului Matei Ghica, noua catedrală a fost terminata în anul 1756 la 9 ianuarie, Inochentie fiind de fapt al doilea ctitor al bisericii. Dimensiunile se păstrează până astăzi : lungimea - 38, 90 m; lărgimea pronaosului - 12 m.; lărgimea în dreptul şanurilor - 15 m; pridvor lateral sud - 4,20 X 4,20 m.; turnul clopotniței 3,50 X 7,40; lărgimea absidelor adăugite 22,20 m.
- Iacov Stamati, mare cărturar, episcop de Huşi între 1782 - 1792, apoi mitropolit al Moldovei (1793-1803), a înzestrat biserica cu o catapeteasmă nouă în 1784, a zidit reşedința episcopală, a zugrăvit biserica, turnând clopotul cel mare.
- Veniamin (Vasile) Costache, născut la Roşieşti, cărturar, traducător de cărți religioase, ctitor de biserici si întemeiator al Academiei Mihăilene, a fost episcop de Huşi între 1792 - 1796, de Roman şi Mitropolit al Moldovei. Pentru catedrala episcopală a cumpărat o Evanghelie îmbrăcată în argint şi un policandru de alamă.
- Meletie Lefter Brandaburul, episcop (1803-1826), a pus mare orânduială în gospodăria episcopiei: a făcut reparații capitale la biserica avariată de seismul din

1802, a construit turnul clopotniță de la intrare, pierde în 1812 teritoriu basarabean şi primeşte de la Roman ținutul Vaslui. În timpul lui, Huşul a suferit de ciumă.
- Silvestru Bălănescu, episcop între anii 1886- 1896, a împodobit biserica episcopală cu turnul al II - lea, de pe bolta Pantocratorului şi l-a chemat pe vestitul pictor Gh. Tattarescu să zugrăvească biserica.
- Melchisedec Ştefănescu, locotenent de episcop (1861 - 1864), mare cărturar şi istoric, membru al Societății Academice Române, scrie prima lucrare monografică despre Huşi şi Episcopie "Chronica Huşilor şi a Episcopiei cu aseminea numire" 1869),
- Nicodim Munteanu, episcop de Huşi între anii 1912 - 1923, cărturar de renume, traducător, membru de onoare al Academiei Române. A dat o nouă înfățişare Episcopiei, fiind un foarte bun gospodar. A ajutat refugiații din timpul primului război mondial.
- Nifon Criveanu păstoreşte Episcopia Huşilor între anii 1934 - 1939. În timpul lui se repară mobilierul, se curăță pictura, se ridică turnul clopotniță la poartă, în care aşează un clopot de 1730 kg., turnat din altele două mai mici, după modelul celui lucrat la Kiev, pentru Biserica domnească din Bârlad, ctitorie a lui Vasile Lupu. A editat revista "Cronica Huşilor" şi "Anuarul Eparhiei Huşilor" – vreme de cinci ani de păstorire(1934-1939).
- Grigorie Leu, mare om de cultură, a fost episcop de Huşi într-o perioadă frământată din istoria țarii, trăind drama războiului şi a sovietizarii.În primul rând a refăcut catedrala afectată de cutremurul din anul 1940, a înzestrat Episcopia cu o tipografie. Desființarea Episcopiei de Huşi, în anul 1949, a fost pentru el un martiragiu, murind în acelaşi an.
- Ioachim Mareş, primul episcop după reactivarea Eparhiei Huşilor, la 15 septembrie 1996. Ca un mare om de cultură a pregătit catedrala ştefaniană pentru aniversarea a 500 de ani de la înființare şi a organizat sesiuni de comunicări şi manifestări ştiințifice, cu participarea unor personalități din țară şi străinătate. S-a consolidat catedrala şi turnul clopotniță, s-a executat pictura murală şi iconografică de pictorul Dumitru Bănică, s-a refăcut catapeteasma şi întregul mobilier prin contribuția profesorului Alexandru Huțanu, s-a pardosit biserica cu marmură, s-a împodobit Sfântul lăcaş cu candelabre şi obiecte de cult, realizate de firma "Dionisos Skiadopoulos –Bros" din Grecia, s-a ridicat în fața bisericii statuia lui Ştefan cel Mare, executată de sculptorul Gheorghe Alupoaei.
- P.S. Ioachim a contribuit la editarea"Cronicii Episcopiei Romanului şi Huşilor", în şase volume, pentru anii 1989-1994şi a cronicii intitulate "Cronica Episcopiei Huşilor", începând cu anul 1995 până în prezent. Volumele masive, apărute cu regularitate în fiecare an, cuprind capitolele: "La trecutu-ți mare, mare viitor", "Misiunea şi responsabilitatea contemporana a preotului ortodox român", "Din cupa de învățătura a Bisericii Ortodoxe", "File de cronică", "Oameni care au fost",

“Mărturii ale continuității, unității şi spiritualității ortodoxe româneşti”, “Monumente ale culturii, spiritualității şi literaturii române”.

Ca un bun păstor duhovnicesc şi om de cultură, a dispus organizarea unei biblioteci cu cărți bisericeşti rare şi reînființarea muzeului lui Iacov Antonovici. A reînființat Seminarul Teologic Liceal şi Şcoala de cântăreți bisericeşti pentru formarea viitorilor slujitori ai Bisericii.

Prin grija P.S. Ioachim a fost înălțată, pe Dealul Dobrina - Huşi, Mănăstirea cu hramul “Schimbarea la Fața” în anul 1996.

MĂNĂSTIREA BUJORENI

Mănăstirea Bujoreni se află la 13 Km de comuna Zorleni, județul Vaslui. Are două hramuri: “Izvorul Tămăduirii” şi “Adormirea Maicii Domnului”.

A fost întemeiată la mijlocul secolului al XVI - lea. Schitul de călugări aşezat într-un loc izolat, în mijlocul unei păduri seculare, s-a numit prima data schitul Măgaru, iar pentru un scurt timp schitul Murgeni. Din documente reiese că schitul a fost fondat de familia Bujoreanu (Bujorean), la anul 1606, pe timpul domnitorului Ieremia Movilă. Mai târziu, pe timpul Cantemireştilor, pe la 1711, clucerul Gavril Costache a refăcut schitul şi a făcut danii. Până la 1830 a fost schit de călugări, iar de atunci, de maici.

În locul bisericii de lemn, a fost zidită o nouă biserică de piatră şi cărămidă, în anul 1840, de ieromonahul Ioanichie Costachi. Mănăstirea a funcționat până în vremea lui Cuza - Vodă, când s-au secularizat averile mănăstireşti.

Casa Regală, proprietara moşiei Zorleni, s-a îngrijit un timp ca mănăstirea să nu se risipească.

Pe timpul Episcopului de Huşi, Nifon Criveanu, mănăstirea a fost reînființată şi împroprietărită cu 25 ha. pădure. S-au făcut reparații la biserică şi chilii, s-au înființat ateliere pentru țesut covoare şi cusături, s-a mărit soborul mănăstirii, la aproape 20 de viețuitoare. Printre starețele pricepute în conducerea mănăstirii amintim: Amfilohia Panaitescu (1934), Olimpiada Costinescu (născută în 1888), stareță - cant. (1938), surorile Lapedatu, Evghenia şi Sofia.

Sub regimul comunist, prin aplicarea decretului din 1959, mănăstirea a fost desființată, chiliile au fost demolate, paraclisul stricat, fiind salvată numai biserica.

Mănăstirea Bujoreni a fost reînființată, pentru a treia oară, în 1990, ca mănăstire de maici şi s-a construit un corp de 16 chilii, trapeza şi alte dependințe pentru 15 viețuitoare. La început, a fost stareță Xenia Andrioaie. Sub actualul stareț Mihail s-a construit noul paraclis cu hramul “Sfinții Arhangheli Mihail şi Gavril” cu binecuvântarea P.S. Ioachim, Episcopul Huşilor.

MĂNĂSTIREA “ŞTEFAN CEL MARE” DE LA MOVILA LUI BURCEL

Mănăstirea cu hramul “Sf. Apostol Andrei” s-a înălțat la intrarea în comuna Codăeşti,

județul Vaslui, iar bisericuța din lemn, care ține tot de mănăstire, a fost amplasată pe Movila lui Burcel din comuna Micleşti, județul Vaslui.

Inițiativa construirii unei mănăstiri, care să amintească de binecredinciosul Voievod Ştefan cel Mare, au avut-o doi monahi, de baştină din Codăeşti, Andrei Pascaru şi Haralambie Morărescu. Aceştia au propus Arhim. Ştefan Guşă, la începutul anului 1993, proiectul şi conducerea lucrărilor. Slujba sfințirii locului viitoarei biserici şi a paraclisului a fost oficiată de un sobor de preoți în frunte cu P.S., Ioachim Vasluianu, pe atunci vicar al Episcopiei Romanului şi Huşilor. Hramul noii mănăstiri "Binecredinciosul Voievod Ştefan cel Mare şi Sfânt" s-a dat în amintirea viteazului domn legat de ținutul Vasluiului prin bătălia de la Podul - Înalt, din anul 1475, dar şi prin legenda Movilii lui Burcel, consemnată la I. Neculce în "O samă de cuvinte". Lucrările la noua mănăstire au început prin înălțarea unui paraclis cu hramul "Sf. Ap. Andrei", fiind direct coordonate de starețul mănăstirii Arhim. Ştefan Guşă. În ziua de 2 iulie 1995, a fost oficiată slujba de sfințire a paraclisului şi a unui corp de chilii. Paraclisul este pictat în interior şi dotat cu mobilier sculptat de meşteri din Vânători - Neamț. Între timp, s-au amenajat căi de acces, a fost introdusă lumina electrică, s-a tras apă curentă, s-au ridicat garduri, s-au obținut 15 ha. de teren arabil, s-a organizat o gospodărie anexă. Este în curs de finalizare întregul proiect care prevede: construcții în patrulater de 80 X 80 m, , subsol, parter, etaj şi mansardă, cu patru turnuri în colțuri şi altele două la intrarea principală, situată la jumătatea laturii dinspre est, după modelul vechilor mănăstiri moldoveneşti. În mijloc se va ridica o măreață catedrală în stil moldovenesc. Proiectul va costa peste 20 miliarde lei. Biserica va avea un balcon deschis pentru slujbele mari de peste an, iar chiliile vor putea adăposti în jur de 200 credincioşi.

Dependent de mănăstire, sus pe Movila lui Burcel, s-a construit între 1996- 1997 o bisericuță de lemn cu hramul "Sf. Împărați Constantin şi Elena" şi două corpuri de chilii, pentru deservirea schitului de călugări. Alături

Biserica de lemn „Sfinții Împărați Constantin şi Elena", 1996

de biserică, s-a ridicat un grup statuar reprezentându-i pe Ştefan cel Mare şi pe Burcel, încadraţi în trei cruci mari, luminate electric. În fiecare an de hramul bisericii se adună la slujbă mii de credincioşi din părţile Vasluiului.

MĂNĂSTIREA GRUMEZOAIA

Mănăstirea "Dimitrie Cantemir", cu hramul "Sf. Dumitru" se află în satul Grumezoaia, comuna D. Cantemir din judeţul Vaslui.

Constantin Cantemir, tatăl lui Dimitrie Cantemir, era originar din satul Silişteni, pe Valea Elanului, azi sat dispărut. În acest sat, pe sprânceana dealului ce duce la Creţeşti, între văile Fundul Săcii şi Făgădău, Constantin Cantemir, domnul Modovei (1685 - 1692), în 1688, a înălţat pe locul unde şi azi se numeşte "Poiana Tomii", o biserică de lemn cu o singură turlă. După patru ani, la 2 iulie 1692, Constantin Cantemir acordă Mânăsiirii din Silişteni un privilegiu cu următorul conţinut: "Miluim Domnia mea şi întărim această sfântă mănăstire Silişteni să fie în pace de goştină de oi şi de goştină de masscuri şi de desetină de stupi, şi să aibă în scuteală şase poslușnici; nimica să nu dea fără de ce ar da o dată într-un an câte două unghi de om la vremea birului". Actul de închinare a fost binecuvântat de Sava, mitropolitul Moldovei, Mihail, episcop de Roman, Lavrentie episcop de Rădăuţi şi Varlaam episcop de Huşi. La 2 februarie 1696, Antioh Vodă Cantemir, înscaunându-se domn, recunoaşte privilegiul tatălui, printr-un act identic, cu binecuvântarea aceloraşi ierarhi[1]. La 25 februarie 1700, Antioh Cantemir, văzând că preoţii din Silişteni nu se îngrijesc de această mănăstire, iar biserica a început sa se ruineze şi călugării au început sa se împrăştie, a hotărât să o închine Mănăstirii Mira din Vrancea, "care va pune pe cine va crede şi va cerca de adausul mănăstirii"[2].

Schitul, cu hramul Sfintei Născătoare de Dumnezeu, a fost la început de călugări, dar la 29 august 1802, oamenii din Grumezoaia, care se socoteau ctitori ai lăcaşului,

au făcut donații, încredințând un zapis preotului Ioan de la Fălciu şi maicii Elisabeta de la acel schit. Această biserică a deservit ca mănăstire de maici până în anul 1855, când din cauza epidemiei de holeră, au murit toate maicile, rămânând numai două, care s-au retras şi ele la Mănăstirea Măgaru.

După 1855, schitul a devenit biserica satului, pământul dat maicilor în 1802 a fost luat de răzeşi, rămânând schitului numai 12 prăjini de loc.

Biserica mănăstirii cu hramul "Intrarea în Biserică" a fost construită din bârne de lemn în formă de corabie, interiorul fiind lipit cu lut, iar exteriorul, acoperit cu scândură pentru protejarea pereților de intemperii. Până în 1926 biserica a fost acoperită cu şindrilă, însă după o reparație a fost acoperită cu tablă zincată[3].

În turla bisericii a fost instalat un clopot din 1862, care are o inscripție slavonă, menționându-se că a fost turnat în atelierele Blavjini şi Sericov .., şi are o greutate de 70 Kg.

Pictura din interior şi iconografia este executată pe pânză pictată, reprezentând în registrul superior, pe sfinții prooroci în medalion care țin în mână suluri scrise în limba română, cu litere chirilice. La apostoli sulurile sunt scrise în limba slavonă.

Icoanele : Maica Domnului cu Pruncul - icoană portativă; Sfântul Nicolae, datând din anul 1853, fiind adusă, probabil de la biserica "Sf. Nicolae" de lângă Urlați, despre care ne vorbeşte Dimitrie Cantemir[4].

În 1986, la intervenția preotului Eleodor Ardeleanu, cu contribuția Episcopiei Romanului şi Huşilor, biserica a fost renovată şi restaurată, aşezământul bisericesc fiind acoperit cu tablă.

Dintre cărțile cu valoare istorică menționăm:

a. Un Penticostar din vremea lui M.C Suțu Voievod şi a Episcopului Filarel, 1785;
b. Un Liturghier;
c. Un Moliftelnic;
d. Un Octoih

Se află în păstrare un disc metalic original din nichel pe care este scris cu litere chirilice "Schitul Grumezoaia", pr. Mihail 1831.

Note:

1. Gh. Ghibănescu, "Surete şi izvoade", VII, Iaşi, 1912;
2. Ibidem
3. Andronic Tasia, "Biserica Mănăstirii Grumezoaia", în "Acta Moldaviae Meridionalis", Vaslui, XII - XIV, 1990 - 1992, p. 195.
4. Idem,p. 198.

MĂNĂSTIREA “SCHIMBAREA LA FAȚA” HUŞI

Mănăstirea cu hramul “Schimbarea la Față” se află într-un loc pitoresc, pe dealul Dobrina, la intrarea în Huşi. A fost amplasată pe fosta proprietate a lui Mihai Ralea, iar chiliile au fost amenajate chiar in clădirea cărturarului, folosită ca locuință de vara. Mihai Ralea (1896- 1964), sociolog, psiholog, filozof, estetician şi om politic, a fost legat de Huşi toată viața. Venea, în fiecare vară la casa de la Dobrina, cu prietenii de la revista “Viața Românească” (Mihail Sadoveanu, frații Teodoreanu, frații Botez, Tudor Vianu), care botezaseră fiecare câte un pom din parcul aflat în apropierea casei. Pentru Huşi a lăsat “Podul Ralea”, calea ferată Crasna - Huşi, şi “Casa Ralea”, cu o bibliotecă şi o cramă modernă.

Mănăstirea „Schimbarea la Față”, 1996, Huşi-Dobrina

A murit în avion, în 1964, în drum spre Berlin la o manifestare culturală UNESCO. Urmaşii lui, Catinca Ralea, fiică, om de televiziune şi Emanoil Petruț, actor, ginere, au vândut proprietatea de la Huşi.

După 1990 casa cu via şi acareturile au în administrarea Episcopiei Huşilor.

Prin grija P.S. Ioachim, episcop al Huşilor, s-a înălțat în 1996 o frumoasă şi impunătoare Biserică la “Poarta Huşului”

Mănăstirea este de maici cu 7 viețuitoare, stareță fiind Manuela Ciobanu.

MĂNĂSTIREA FLOREŞTI

Mănăstirea cu hramul "Sf. Ilie" Floreşti, comuna Poieneşti, județul Vaslui, este una dintre cele mai vechi aşezări monahale din ținutul Vasluiului (Tutovei).

Mănăstirea „Sf. Ilie", Floreşti, 1852-1859, sat Floreşti, comuna Poienești

Tradiția orală amintește de faptul că schitul Floreşti de pe valea Similei a fost construit din lemn, pe la 1480, iar o altă tradiție atribuie construirea primei biserici unei femei - Floarea - ambele tradiții neconfirmându-se din punct de vedere documentar.

Documentele existente şi investigațiile arheologice atestă faptul că Mănăstirea Floreşti, construită din piatră, a fost ridicată începând cu anul 1590, de către biv vel vornicul Țării de Jos, Cârstea Ghenovici şi jupâneasa lui Anghelina. Prima biserică avea hramul "Sfântul Ilie Tesviteanul Proorocul", era locuită de călugări şi este atestată prin "Tetravanghelul", dăruit chiar de ctitor la 27 iunie 1596, precum şi prin hrisovul de la Ieremia Movilă din 22 iulie 1598.

Cea de-a doua biserică din piatră a fost construită începând din 1686, ctitorul ei inițial fiind Gavriil Costache - mare vornic al Țării de Jos. Construcția a fost înălțată pe locul bisericii anterioare şi a fost desăvârşită cu greu, abia în anii 1694 - 1696 de către fii vornicului. A fost pictată de Zugraful Mihail Un mare cutremur din 1738 a dus la crăparea bisericii şi a clopotniței, care a fost refăcută ulterior. În anul 1800, egumenul Ioasaf a dispus împrejmuirea

Turn de poartă şi clopotniță, 1852-1859, sat Floreşti, comuna Poeneşti

mănăstirii cu zid de incintă, ulterior amplasându-se câteva metereze pe colțuri, cu aspect de cetate fortificată.

Mitropolitul Moldovei Veniamin Costache (1768 - 1846) şi rudele sale s-au îngrijit de această Sfântă Mănăstire, pe care mai apoi au închinat-o Muntelui Athos.

Un alt mare cutremur din 1802 a avariat grav mănăstirea. Cu mult mai târziu, în 1852, arhimandritul Nil a început construirea unui alt lăcaş de cult, pe locul bisericilor anterioare. Abia la 20 iulie 1883 a avut ioc târnosirea noii biserici de către arhimandritul de scaun, Nectarie Tomescu, în timpul acesta mănăstirea a fost desființată (1863), averile au fost secularizate, biserica funcționând ca lăcaş al Parohiei Floreşti.

În anul 1980 palatul stăreției a fost preluat de Ministerul de Interne şi apoi a devenit Spitalul rural.

Mănăstirea Floreşti a fost reînființată în 1991, când au început şi lucrările de consolidare şi restaurare prin grija Ieromonahului Iezechil. Cercetările arheologice (1998 -1999) au confirmat cele scrise în documente.

MĂNĂSTIREA GRĂJDENI

Biserica „Sf. Nicolae” a Mănăestirii Grăjdeni, sec XIX, sat Grăjdeni, com. Fruntişeni.

Mănăstirea Grăjdeni se află situată în satul cu acelaşi nume, comuna Fruntişeni, județul Vaslui, nu departe de oraşul Bârlad.

Biserica este ctitoria lui Petru Rareş, care a construit-o între anii 1533 - 1540. Biserica din lemn, amplasată în mijlocul pădurii, a fost arsă de tătari. După ce a fost

refăcută mai târziu, în anul 1687, i se stabilesc hotarele, printr-un document emis la 20 iunie 1692(7200):

"Copie de pe hotarnica moşiei schitului Grajdeni întocmită de Dabija al doilea logofăt şi de Vasile, vornic din Bârlad, încredinţată de Iordache Cantacuzino logofăt. Hotare : obârşia văii Dumbrăviţii Mari, Drumul cel mare, Vâlceaua Dumbrăviţii Mici, Drumul spre Trestiana, Movila lui Pascu, Odaia lui Cimbală, Săpătura lui Ghergu, Odaia lui Pascu, Movila săpată".

Pe locul vechii biserici de lemn, în anul 1853, a început construcţia unei biserici de piatră şi cărămidă sub vlădica Anania. Temelia şi stâlpii de la ferestre sunt de piatră adusă de la Tg. Ocna. A fost sfinţită în anul 1860, pe timpul episcopului Calinic Miclescu, având hramul "Sf. Ierarh Nicolae". După numai patru ani, în 1864, în urma secularizării, mănăstirea a fost desfiinţată, călugării s-au împrăştiat, iar biserica a funcţionat ca filiie a Parohiei Grăjdeni.

Prin stăruinţa Episcopului Huşilor, marele cărturar, Iacov Antonovici, în anul 1930, a fost reînfiinţată mănăstirea, recăpătând de la stat terenul înconjurător de circa 10 ha şi dreptul de folosinţă a 50 ha.

Mănăstirea a fost restaurată şi consolidată în anul 1937, când pe scaunul episcopal de Huşi era Nifon Criveanu, un om deosebit de gospodar. S-au reparat cele 11 chilii pentru călugări, s-a construit o bucătărie şi o sală de mese, un grajd de 20 X 6 m., o locuinţă pentru servitori, o remiză pentru trăsură, o pivniţă. În perioada aceasta stareţ era ieromonahul Modest Vimilescu, preot slujitor, Epifanie Vasilescu, venit de la Sf. Munte de la Athos (Grecia) şi monahii: Xenofont Grama, Nicodim Năstase, Mina Agapie, Cleopa Jireghe, Ilie Conţ şi Vasile Dimofte.

Biserica şi mănăstirea au fost desfiinţate în anul 1959 şi reînfiinţate în 1990. Din nou s-a reparat şi pictat biserica, s-a construit un corp de clădiri, în patrulater, toate prin grija preotului Ciprian şi cu binecuvântarea Episcopului de Huşi, Ioachim.

Note:

1. "Din tezaurul arhivistic Vasluian "Catalog de documente" Bucureşti 1996,p. 56;
2. Anuarul Eparhiei Huşilor, pe anul 1938, p. 45;

MĂNĂSTIREA MĂLINEŞTI

Mănăstirea Mălineşti, cu hramul "Adormirea Maicii Domnului" se află situată în comuna Gârceni, judeţul Vaslui. Este construită pe locul vechiului schit de lemn, din veacul al XIV – lea. Veche vatră de sihăstrie, amplasat într-un loc deosebit de pitoresc, vechiul schit de lemn, pentru călugări are o istorie dintre cele mai interesante. Bisericuţa actuală, de lemn cu hramul Sf. Voievozi a fost construită în anul 1826. După secularizarea din 1864, mănăstirea a fost desfiinţată, biserica fiind filie a Parohiei Gârceni.

Mănăstirea Mălineşti, ajungând în cele din urmă, în stare de ruină, la stăruința Episcopului de Huşi Iacov Antonovici, cu sprijinul moral şi material al Generalului Constantin Prezan şi al soției sale, Olga, schitul a fost reînființat, în 1925 fiind deservit de călugărițe. În aceasta perioadă stareță a fost Anuza Gheorghiu, duhovnic Arhim. Serafim Cristescu, econom Aglaia Tansău, secretară Maria Vezetiu, obştea avea atunci 15 monahii. În anul 1939 obştea era formată din 17 monahii, stareță fiind monahia Midonia Buzilă, iar duhovnic ierom. Macarie Buză.

Schitul a avut o şcoală de cântări bisericeşti, sub conducerea maicii Zenaida Costăchescu, profesoară de psaltichie, venită de la Mănăstirea Văratic-Neamț.

În incinta mănăstirii a funcționat o țesătorie de pânzeturi şi covoare sub conducerea maestrei Elena Buga, venită de la Mănăstirea Agapia-Neamț. Maicile se ocupau cu țesutul pânzei de bumbac, lână, şiac, muhair, mănuşi şi ciorapi. Din anul 1936 războaiele primitive de țesut au fost înlocuite cu războaie sistematice. Schitul poseda 7 ha. teren de cultură, prin donații, 30 ha. pădure, prin împroprietărire.

În anul 1938 s-au obținut prin donații icoane vechi, cărți de ritual, perdele, prosoape, iar locuitorul Ioan Filip a dăruit schitului 30 prăjini teren de cultură.

Ca şi celelalte mănăstiri şi schitul Mălineşti a fost desființat în 1959 şi a fost din nou reînființat după 1990, când devine mănăstire de călugări, cu 7 viețuitori, stareț fiind Protos. Filip Mercaş. Acum se reconstruieşte stăreția, un paraclis şi un corp de chilii cu etaj, toate cu binecuvântarea Episcopului Huşilor, P.S. Ioachim.

MĂNĂSTIREA MORENI

Biserica şi mănăstirea Moreni (Adormirea Maicii Domnului), 1990, sat Moreni, Com. Deleni.

Mănăstirea Moreni, județul Vaslui, este situată într-un loc plin de farmec şi singurătate, având o evoluție aparte în tumultoasa istorie din acest spațiu geo-spiritual.

Acces la Sfânta Mănăstire, cu hramul "Adormirea Maicii Domnului" este pe D.N.24 (Vaslui - Bârlad), ramificație la dreapta prin comunele Deleni sau Costeşti (10 Km).

ISTORICUL MĂNĂSTIRII:

Localitatea Deleni (denumirea veche Hotineşti) este o veche aşezare răzeşească, atestată documentar la 15 octombrie 1491 (6999), prin care Ştefan cel Mare fixează hotarele târgului Vaslui şi milele târgoveților. Încă din secolul al XV -lea, lângă aşezarea Delenilor era un schit de călugări cunoscut sub numele de Schitul Bilahoi sau Ghilahoi, după numele pârâului din apropiere.

Turnul cu clopotnița

Boierul cu dragoste față de moşie, sulgerul (slugerul) Buznea Lupan, împreună cu soția sa Maria, au întemeiat în jurul anului 154O, pe vremea lui Petru Rareş, un schit de lemn în pădurea Morenilor, cunoscut în documentele vremii sub numele de Mănăstioara lui Lupan. Această mănăstire a fost atestată documentar într-un uric dat de Petru Rareş la 30 aprilie 1546, în a doua domnie pe scaunul Moldovei.

Dintre domnitorii care au dat zapise de cumpărătură şi răscumpăraturi pentru satul Hotineşti, care cuprindea şi schitul Morăni, amintim în ordine cronologică: Bogdan Vodă (1450), Ştefan cel Mare (1491), Petru Rareş (1546), Ieremia Movila

(1604), Gaşpar Vodă (1620), Ştefăniță Vodă (1661), Ion Teodor Callimachi (1759), Scarlat Callimachi (1813,1818).

În locul primei bisericuțe din lemn, distruse de timpuri, a fost ridicată o altă biserică, în anul 1801, ctitorită de credincioşii Hordună şi Giuşcă. Un document din 16 mai 1818 aminteşte de preoții Vasile şi Gheorghe Focşa, care au refăcut schitul de maici din Morăni, l-au dotat cu proprietăți şi au reprezentat interesele unității monahale în prima jumătate din secolul al XIX - lea.

După familia lui Lupan, care are grijă de schit aproape trei veacuri, urmează familia Pălădeştilor, începând cu vornicul Palade (Paladi) care a stăpânit satul Morăni, cu bisericuța de lemn. Schitul a devenit din nou de călugări, cu o obşte redusă la 4 - 6 călugări. Se cunoaşte că, la 23 februarie 1883, moare ultimul călugăr de la schit. Ieromonahul Nicon Sârbu, după care mănăstirea se desființează.

Totuşi, slujbele religioase s-au ținut, în continuare, duminica şi sărbătorile, prin grija preoților din parohiile comunei Deleni.

Astfel, peste trei decenii a slujit aici preotul Nicolae Dragoslav, iar după moartea acestuia, la 9 octombrie 1912, a continuat să slujească preotul Grigore Sbârnea.

În anul 1935, din inițiativa Episcopului cărturar P.S. Nifon Criveanu, a luat ființă din nou străvechea aşezare călugărească. Ca stareț a fost mult timp Ieromonahul Sevastian Marcu. Schitul a fost desființat din nou, prin decretul 410 din anul 1959, o dată cu foarte multe aşezări mănăstireşti din țară.

O dată cu înlăturarea regimului comunist totalitar şi ateu, se înființează actuala mănăstire cu binecuvântarea P.S. Eftimie, Episcop al Romanului şi Huşilor. La 1 noiembrie 1990 ia ființă Mănăstirea Moreni, fiind numit stareț Ieromonahul Meletie Mercaş, duhovnicul obştei.

În ultimii 10 ani mănăstirea a cunoscut o dezvoltare fără precedent; s-a construit o biserică paraclis, încorporată într-un ansamblu de chilii. S-au înființat ateliere de tricotat şi confecționat veşminte preoțeşti, s-au amenajat gospodării - anexe. Este în curs de înființare un muzeu cu obiecte vechi de cult şi cărți rare. Toate lucrările au fost coordonate de Protos. Meletie Mercaş, cu binecuvântarea P.S. Ioachim, Episcop al Huşilor.Mănăstirea adăposteşte Centrul „Scriptoria”, înființat în cadrul proiectului BYZANTIUM.

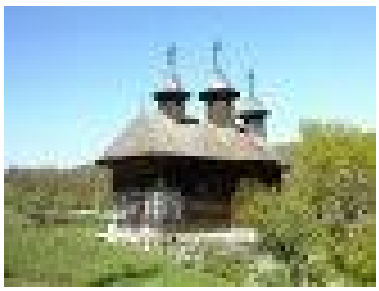

MĂNĂSTIREA PÂRVEŞTI

Mănăstirea Pârveşti, cu hramul “Sf. Nicolae” se află în comuna Costeşti, județul Vaslui, la 17 Km, de gara CFR Crasna.

Cea mai veche informație despre biserica mănăstirii este din anul 1666, când vornicul de poartă Apostol Talpeş

şi nepoţii săi Ion şi Simeon Popescu, stolnici din Bilahoi au fost primii ctitori ai bisericii.

La 8 ianuarie 1698, Domnul Moldovei Antioh Cantemir, dă un zapis, pecetluit cu sigiliu domnesc, prin care porunceşte cămăraşilor de Ocnă, ca să dea în fiecare an Mănăstirii Pârveşti câte 40 cumpene de sare.

Un alt document vechi, care pomeneşte numele ctitorilor, de-a lungul anilor, este Pomelnicul lui Ştefan Popăscu, vornic de Poartă, din anul 1726 (7234) şi un alt Pomelnic - condică din anul 1830.

Între anii 1816-1820, biserica a fost construită, înconjurată de chilii şi acareturi de către monahul Nicodim Popescu urmaşul ctitorilor, impreună cu: serdarul Gheorghe Gociu, Ion Nedelcu, ieromonah Teodosie,stareţ, monahii Antonie şi Chiril. În 1830 s-a stabilit ca la acest schit să viețuiască numai 24 de călugări, cu un nacealnic.

Din cercetarea însemnărilor consemnate pe câteva cărți vechi aflăm că în anul 1701 Apostol Talpeş, ctitorul primei biserici a cumpărat cu cheltuiala sa un "Triod", iar în anul 1704 a resfințit biserica cu hramul "Sf. Nicolaie". În anul 1718 a fost mare foamete şi secetă, în 1719, sub domnitorul Mihai Racoviță ciumă.

Mănăstirea de călugări a funcționat până în 1864, când s-a aplicat Legea secularizării averilor mănăstireşti. Cei mai mulți călugări au plecat şi biserica a devenit de mir.

Mănăstirea Pârveşti a fost reînființată în anul 1993, s-a construit un corp de chilii, iar în 1999 s-a amenajat calea de acces, prin pietruirea drumului.

MĂNĂSTIREA RAFAILA

Mănăstirea Rafaila se află situată în satul Rafaila, comuna Rafaila, județul Vaslui, la o depărtare de 34 km. de oraşul Vaslui, la 12 km. de oraşul Negreşti şi la 5 km. de gara CFR Rafaila.

Istoricul vechimii primului schit Rafaila este legat de o legendă despre Ştefan cel Mare, domnitorul Moldovei (1457-1504), personalitate de seamă care s-a impus în conştiința poporului român. În domeniul folclorului, imaginea marelui voievod este prezentă şi astăzi în multe sate din județul Vaslui, explicând originea unor locuri, monumente, biserici, cetăți, etc, împletind faptele reale din cronici cu ficțiunea; țăranii din ținuturi singuratice ştiu să povestească şi astăzi întâmplări legate de Ştefan cel Mare şi Sfânt. Amintim doar câteva: existența a celor 3 mari biserici ("Sf. Ioan" din Vaslui, "Sf Apostoli Petru şi Pavel" din Huşi, "Pogorârea Duhului Sfânt" din Dobrovăț - localitate aflată în vechime în ținutul Vasluiului, azi în județul Iasi); 15 localități a căror denumire este legată de domnia lui Ştefan cel Mare; locuri ca Movila lui Burcel, Cerdacul lui Ştefan - Vodă, Podul Arapului sau Cetățuia.

Legenda care a circulat pe Valea Stemnicului, după lupta lui Ştefan cel Mare cu turcii, la Podul Înalt din anul 1475, are la bază un document scris pe pergament şi

văzut de mai mulți oameni, ultima data la 24 iunie 1899. Hrisovul, scris pe piele de viței cu litere aurite, s-a pierdut în timp şi, astfel, nu avem o dată precisă cu privire la înființarea schitului lui Rafail. Legenda spune că, în lupta de la Podul Înalt, din 1475, un pădurar din Bălteni pe nume Bălteanu, împreună cu soția au fost uciși de turci. Singurii supraviețuitori din familie au fost doi copii şi anume Radu şi Irina. După lupta crâncenă, Ştefan cel Mare i-a găsit pe aceşti doi orfani, pe câmpul unde s-a dat lupta, jelindu-şi părinții. Impresionat de aceasta scenă tragică, drept mângâiere, Marele Voievod le-a dat acestora câte o moşie: Irinei i-a dat moşiile unde se găsesc astăzi satele Oşeşti, Cosmeşti, Chetreşti şi Deleşti, iar lui Radu i-a făcut danie moşiile unde se află satele Rafaila şi Buda. Hotarul moşiilor începe de la locul dintre Buda şi Oşeşti, numit "Valea Albă" şi ținea până dincoace de Mălineşti. Pe lângă aceste danii Ştefan 1-a făcut pe Radu oştean de încredere, din care cauză a purtat şi numele de Radu Arcaşu. Lăsându-se mai târziu de oştire, a mers la Mănăstirea Neamțului şi a devenit călugăr, schimbându-şi numele din Radu în Rafail. La bătrânețe, s-a retras la moşia sa, dată de Ştefan. Aici, într-un loc retras, în fundul Văii Stemnicului, în mijlocul unei păduri seculare, neumblate de oameni, a ridicat o bisericuță, cunoscută la acea vreme sub numele de Schitul lui Rafail.

Primul document care pomeneşte de Mănăstirea lui Rafail este din 4 decembrie 1599, dat de Ieremia Movila, domnul Moldovei, la Iaşi.

În uric se precizează că Ieremia Movilă Vv. Moldovei întăreşte lui Ursu Pătrăşcan, fost staroste şi cneghinei sale Nastasia a treia parte din satul Todireşti, cu locuri de moară pe Bârlad şi Racovăț şi o poiană, precum şi nişte locuri cu grădini şi vii la mănăstirea lui Rafail, ținutul Vasluiului, cumpărate de la Porcea aprod, fiul lui Carachiuzel şi al Mariței, nepotul lui Coste logofăt, după ispisocul de împărțeală pe care acesta l-a avut de la domn, cu prețul de 150 taleri de argint. ("Din tezaurul arhivistic vasluian" Buc, 1986, pg, 31).

Mănăstirea Rafaila a dăinuit în secolele XV - XIX, deseori căzând pradă invaziilor, incendiilor şi cutremurilor devastatoare. La începutul secolului al XIX -lea a ajuns să fie ruinată cu totul. Totuşi, Catagrafiile vremii amintesc despre mănăstirea Rafaila: Catagrafia Moldovei din 1803 (Cronica liuzilor) găsim la Ocolul Stemnicului satul Rafaila (a schitului). În Catagrafia din mai 1820 a târgului Vaslui şi a ținutului, găsim la poziția nr. 11, mănăstirea Rafaila, cu 11 poslușnici, 4 pădurari ai schitului. Şi în Catagrafia din anul 1831 a ținutului Vaslui, la Ocolul Stemnic, figurează mănăstirea Rafaila cu 171 liude. (Gh. Ghibănescu, "Vasluiul - studiu şi documente" Iaşi, 1926, pg. 253,254).

Biserica actuală a Mănăstirii Rafaila cu hramul "Naşterea Maicii Domnului" s-a ridicat în incinta fostului schit, pe timpul şi cu binecuvântarea Mitropolitului Veniamin Costache, în anul 1834. Pisania aflată deasupra uşii din pridvor menționează:

“S-a sfinţit acest sfânt lăcaş cu blagoslovenia Kiru Veniamin Mitropolit, prin osteneala şi osârdia sfinţiei sale Iorest Dorotei Ieroschimonah Nacialnic si cu ajutorul altor patrioţi, la leat 1834, mai,1”.

Vechea bisericuţă de lemn a schitului, cu hramul Sf. Voievozi, a fost strămutată, în anul 1838, de către ieromonahul Iorest, în satul Rafaila devenind biserică parohială.

Spre deosebire de alte părţi, după secularizarea averilor mănăstireşti, biserica fiind în sat, călugării nu au părăsit locaşul, ci au rămas aici continuând firul vieţii călugăreşti. Stareţ a fost mult timp Ierom. Hariton Pătraşcu, iar obştea era mică numai din două monahii. În anul 1938 a venit ca stareţ Ierom. Theofil S. Niculescu, născut în 1913 şi călugărit în 1933. Econom era Ieroschim. Agatanghel Georgescu, născut în 1883, călugărit în 1906; eclesiarh Ierodiac. Damaschin Iov, nascut în 1872, călugărit în 1928; arhondar Schimonahul Valentin Diaconescu, născut în 1854.

Mănăstirea avea în folosinţă 3 ha. teren de cultură şi 25 ha. pădure. Călugării se ocupau cu creşterea albinelor, apicultor fiind pe atunci monahul Visarion Suhan. Mănăstirea a fost expropriată în anul 1954.

După Revoluţia din 1989, în 1994 Mănăstirea a fost reînfiinţată cu o obşte de 8 călugări, stareţ fiind Vichentie Lupu.

Biserica Fâstâci, „Sf. Nicolae”, Mănăstirea Fâstâci, comuna Cozmeşti

MĂNĂSTIREA FÂSTÂCI

Mănăstirea Fâstâci, se află în satul cu acelaşi nume, comuna Cozmeşti, judeţul Vaslui, la 25 km. de Vaslui şi la 10 km. de gara CFR Bârzeşti.

Actuala biserică cu hramul “Sf. Nicolaie” este zidită din temelie de către Domnitorul Moldovei Mihai Racoviţă - Cehan în anul 1721, dată confirmată de pisania în limba slavonă, în piatra, aflată deasupra uşii de la intrare. “Eu Mihai Racoviţă -Voievod prin mila lui Dumnezeu gospodar (domn) al Ţării Moldovei, în a treia domnie (1721)...”.

Documentele Racovițeştilor (publicate de Gh. Ghibănescu) arată ca moşia satului Fâstâci şi biserica au o vechime cu mult mai mare. Cel mai vechi document, care atestă existența

moşiei Fâstâci este din mai 7100 (1592), apoi din 7126 (1618); (“Documentele Racovițeștilor”, vol. VIII, pg. 27 şi 259). Pe timpul lui Vasile Lupu se întăreşte lui Racoviță - Cehan satele Fâstâci şi Vaslui.

Din cercetarea documentelor se constată că mănăstirea lui Mihai Racoviță a fost construită pe locul unei mănăstiri mai vechi, din lemn, atestată în anul 1661, iulie, 16, prin care Ştefăniță Lupu, Vv. Moldovei, întăreşte vânzarea unei părți din moşie, de către Ştefan Găluşcă şi fiii săi, mănăstirii Fâstâci, unde era egumen Matei. Şi alte documente pomenesc că Mănăstirea Fâstâci a existat înainte de Mihai Racoviță şi anume: mărturia, din 1694: “hotărniciei lui Mardare şi Talpeş Vornicii, 70 de pământuri le-am ales în deal alături de Băltenii Mari şi de Mănăstirea Fâstâci...”.

Voievodul Mihai Racoviță - Cehan a găsit cu cale să înalțe biserica monumentală a mănăstirii într-o poiană de codru la locul numit “Izvoare”. Biserica a fost zidită pe locul vechii ctitorii a cunoscutei familii boiereşti Palade. Călătorii timpului remarcau de departe măreața biserică cu două turle mari, cu o clopotniță tainică, totul închis de un brâu de zid secular de 6 m. înălțime. Casele mănăstirii şi zidul înconjurător au fost construite de Arhimandritul Iosaf Gândul, fost egumen al Mănăstirilor Fâstâci, în anul 1834. Mănăstirea a fost apoi închinată mănăstirilor Sf. Ecaterina de la Muntele Sinai şi a Frmoasa din Iaşi.

Încă de la început, Sfânta Mănăstire a fost înzestrată cu numeroase moşii: Fâstâci, Curseşti, Bălteni (ținutul Vasluiului), Berezeni, Ghermăneşti, Novaci (ținutul Falciului), Ciornohalul (Botoşani), precum şi în Basarabia.

Ctitorii sunt menționați în pomelnicul mănăstirii: Mihai Racoviță, Voievod, Ana Monahia, Sultana, doamna. Constantin Voievod, Ştefan Voievod, Mihai Voievod, Ruxanda - doamna, Ecaterina – doamna, Ioniță Voievod, şi răposații din familia Palade: Dumitraşcu, Elena, Manoil, Anastasia, Ioan, Ioana.

În toamna anului 1863, prin aplicarea Legii lui Cuza, de secularizare a averilor mănăstireşti, călugării greci au fost forțați să plece din mănăstire. Astfel, cu mare greutate a plecat egumenul Neofit şi cu această ocazie s-a desființat şi şcoala călugărului Diomid, la care învățau mulți elevi.

De la această dată se numesc egumeni pământeni, primul fiind Arhimandritul Veniamin Adrian.

În anul 1869 un puternic incendiu arde veşmântâria, cărțile şi odăjdiile. Totuşi au mai rămas 184 volume din bibliotecă.

Biserica are un plan treflat cu pridvor deschis, nartexul, pronaos sepulcral (la fel ca la Probota lui Petru Rareş sau Golia din laşi) şi altarul. Are 19,28m lungime şi 6 m lățime, înălțime de 9 m, şi 15, 50 m. în dreptul turlelor. Grosimea zidului este de 90 cm. Absidele laterale oferă o eleganță specifică, formă de treflă, în interior sunt semicirculare, iar în exterior sunt poligonale.

Pavimentul este din lespezi de marmură albă, în naos, fiind aşezate în diagonală.

În exterior biserica este decorată cu arcade oarbe trilobate susținute cu bază pătrată pe brâu. O bandă semicirculară decorată cu zimți din cărămidă împodobeşte fiecare arcadă. În partea superioară rozete ce corespund numărului arcadelor sunt încadrate de câte un pătrat de cărămidă. Decorația exterioară se aseamănă cu cele de la bisericile din Țara Românească. În interior, se păstrează câteva icoane împărăteşti, tronul arhieresc, jilțul împărătesc, uşile împărăteşti, caracteristice sculpturii bisericeşti din secolul XVIII. Jilțul are aplicat pe peretele spetezei stema Moldovei, încadrată de însemnele herardice ale familiei Racoviță. Tronul arhieresc se aseamănă cu tronul lui Vasile Lupu de la Biserica Golia din Iaşi.

Întreaga pictură murală este refăcută în tehnica frescă, în secolul XX. Pe peretele de vest al narthexului, în dreptul uşii, se află portretul ctitorului Mihai Racoviță, cu biserica în mâna stângă, iar în stânga uşii portretul probabil a Doamnei Ana, soția ctitorului. Chipul lui Mihai Racoviță este în toată plenitudinea forței sale ca domnitor patriot.

Clopotnița se înalță separat, la poarta mănăstirii, construită în secolul al-XIX-lea în stil neoclasic,după o veche arhitectură moldovenească, asemănătoare cu cea de la Biserica Barnovschi, din Iaşi, Sf. Ioan din Piatra - Neamț, Golia, Galata şi Cetățuia. Clopotnița, zidită, în timpul egumenului Ioasaf Gândul (1808) are trei rânduri de încăperi suprapuse, ultima adăpostind clopotele. Un clopot are o inscripție slavona: "Acest chimval s-au făcut cu cheltuiala Sfinției sale, părintelui Sănăit Criticul, la 1769, aprilie". Tot în acea perioadă s-au ridicat casele egumeneşti din fața bisericii, precum şi chiliile pentru călugări, tăinuite pe lângă zidul mănăstirii spre asfințit şi miază-noapte.

În 1850, arhiereul Chiril Strichide a acoperit biserica cu tablă, a făcut din nou catapeteasma, a pardosit biserica cu marmură şi a înzestrat-o cu odoare, veşminte şi cărți. În urma incendiilor, din 1869 şi 1874, biserica a fost grav afectată. În 1881 o furtună a distrus acoperişul, refăcut ulterior cu bani de la stat. În 1898 s-a reacoperit biserica prin contribuția poporănilor, sub străduința preotului Pavel Manoilescu, care a slujit biserica 50 de ani.

Dependințele, ruinate de cutremure, au fost reparate de stat după 1940 şi folosite ca orfelinat.

Biserica a fost puternic afectată de mişcările seismice care s-au produs de-a lungul anilor : 1802, 1896, 1940, 1977, 1986, 1990. Având în vedere grosimea zidurilor, de aproape 1 m. biserica şi clădirea din față s-au păstrat bine până astăzi. Ceea ce nu au stricat cutremurele de pământ, biserica şi dependințele au fost afectate de regimul comunist, care a adus să funcționeze aici diferite instituții, ce nu au ținut seama de valoarea inestimabilă a aşezământului monahal.

Mănăstirea Fâstâci, cu hramul "Sf. Neculai" a fost reînființată în anul 1993, fiind îngrijită de 10 maici, stareță Parascheva Chelaru.

BIBLIOGRAFIE :

l.Arhivele Naționale Vaslui : fondurile Episcopia Huşilor, Prefectura Județului Vaslui.

2.“Acta Moldaviae Meridionalis”, Anuarul Muzeului" Ştefan cel Mare " Vaslui nr. I-XXI, 1979-2002.

3.Gh. Ghibănescu, "Surete şi izvoade", 25 vol. (1906 - 1929).

4.Costăchescu, Mihai: „Documentele lui Ştefan cel Mare”, Bucureşti, 1913.

5.Costăchescu, Mihai : „Documente moldoveneşti înaintea lui Ştefan cel Mare”,Iaşi, l931.

6.Lahovari, G.L , „Marele Dicționar Geografic al României”, vol. I - V, Bucureşti,1898-1902.

7.Iordan, Iorgu, „Toponimie românească” , Bucureşti, 1963

8.XXX „Enciclopedia României” , I – IV, Bucureşti, 1939 – 1943, Editura Academiei.

9.XXX „ Din tezaurul arhivistic vasluian - Catalog de documente” 1399-1877, Bucureşti, 1986., Editura Academiei

10.XXX „Cronica Episcopiei Huşilor”, I - VI, 1995-2001., Editura Episcopia Huşilor

11.Antonovici, Iacov: „Monastirea Floreşti din plasa Simila, jud. Tutova”, Bucureşti, 1916.

12.*Ibidem* „Documente bârlădene” , Bârlad, 1911.

13.Giurescu, C.C., „Târguri sau oraşe şi cetăți moldovene din sec. X-XVII”, Bucureşti, 1967.

14.Iorga, N., „Inscripții din bisericile României”, Bucureşti, 1908.

15.Stoicescu, N., „Dicționarul marilor dregători din Țara Românească şi Moldova” - Bucureşti 1971.

16.Coman, Ghenuță, „Statornicie şi continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui”, Bucureşti, 1980.

17.„Elanul” - revista editată de Şcoala „Mihai Ioan Botez”, din satul Giurcani, corn. Găgeşti, jud. Vaslui, 2001 - 2002.

18.XXX„Tezaurul toponimic al României”, A. Moldova, vol. I, părțile 1 şi 2, Bucureşti., Editura Academiei Române.

19.„Anuarul Institutului de Istorie şi Arheologie *A.D. Xenopol”* XIV, Iaşi, 1977.

20. Bălănescu, Ioan M ., „Epureni – 500”, Bucureşti, 1995.

21.Iorga N., „Istoria Românilor”, vol. I - II, Editura Enciclopedică,1986-1996

22.Pârvan, V. , „Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă”, Bucureşti 1904.

23.XXX „Istoria Bârladului” vol. I şi II

24.XXX „Istoria Huşilor” (sub coord. prof. Theodor Codreanu), Galați, 1995., Editura Porto Franco

25.Ciobanu Mihai „Cronica Vasluiului”, Editura Publirom, Bucureşti, 1999

26. XXX - Anuarul Eparhiei Huşilor pe anul 1934, Huşi,1934.
27. XXX - Anuarul Eparhiei Huşilor pe anul 1938, Huşi,1938.